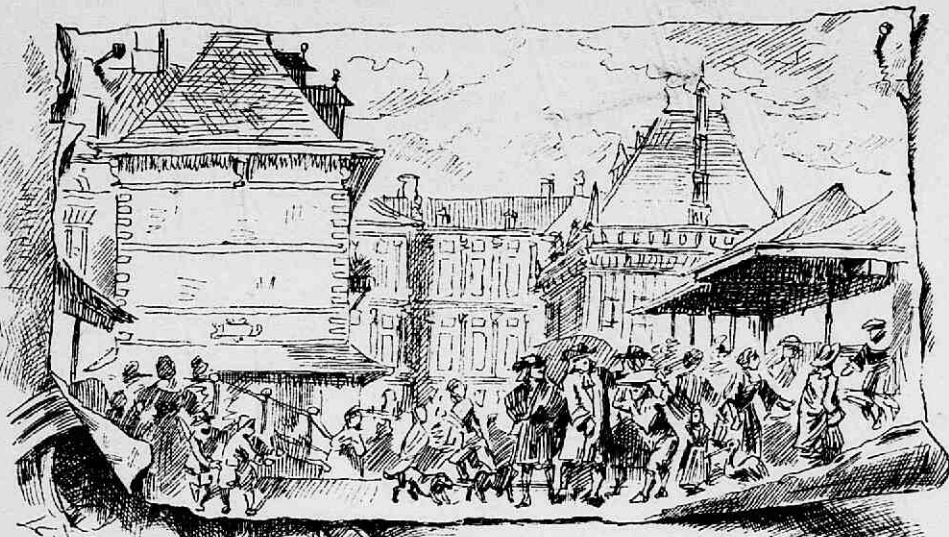

Atlas-Slagregen : catalogus van een zeer belangrijken atlas van Amsterdam

<https://hdl.handle.net/1874/306016>

De zeevishmarkt en afdag naar het stadhuis te zien. Door P. van den Berge. — No. 167.

Cabinet-Slagregen

ATLAS

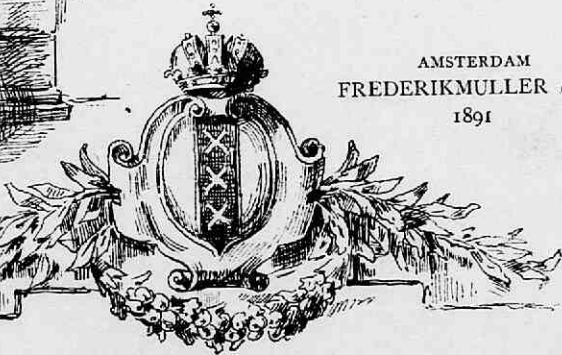
VAN

AMSTERDAM

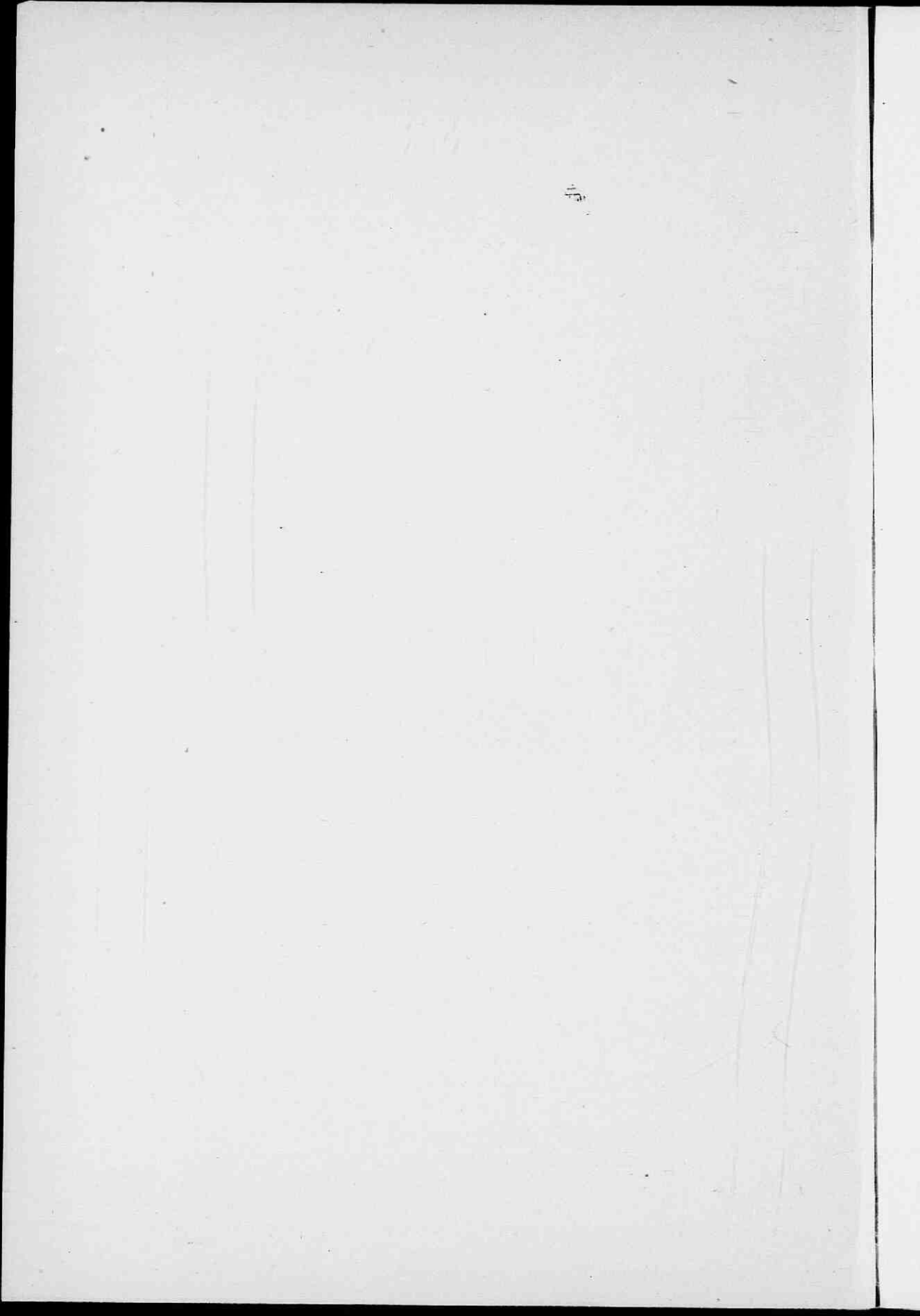
I

TEEKENINGEN

AMSTERDAM
 FREDERIKMULLER & Cie
 1891

E. Willemz. Stf.

ATLAS-SLAGREGEN

CATALOGUS

VAN EEN ZEER BELANGRIJKEN

ATLAS VAN AMSTERDAM

I

TEEKENINGEN

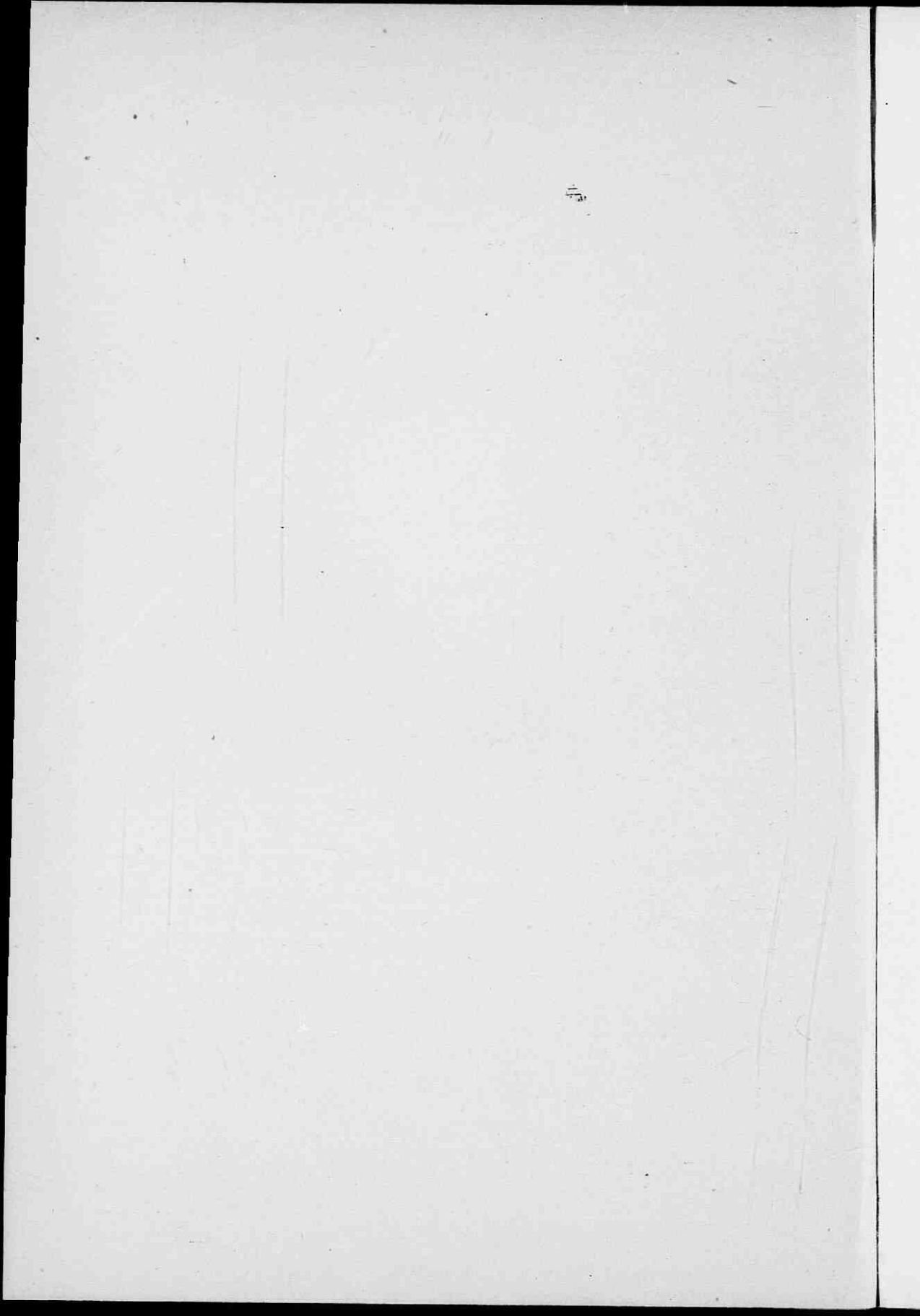
De veiling zal plaats hebben Dinsdag 20 October 1891
des avonds te 6¹/₂ ure, onder direktie der Firma FREDERIK
MULLER & Cie, in hun veilingslokaal, Doelenstraat 10.

AMSTERDAM

FREDERIK MULLER & Cie

1891

ATLAS-SLAGREGEN

CATALOGUS

VAN EEN ZEER BELANGRIJKEN

ATLAS VAN AMSTERDAM

I

TEEKENINGEN

De veiling zal plaats hebben Dinsdag 20 October 1891
des avonds te 6 $\frac{1}{2}$ ure, onder direktie der Firma FREDERIK
MULLER & Cie, in hun veilingslokaal, Doelenstraat 10.

AMSTERDAM

FREDERIK MULLER & Cie

1891

VEILINGSVOORWAARDEN.

De verkoopung geschiedt à contant, met 10 pCt. opgeld.

Na toeslag is het verkochte voor rekening en risico des koopers, zonder eenige aktie of refaktie en zonder eenige verdere aansprakelijkheid van den verkooper.

N.B. De titels, voor zoover cursief gedrukt en tusschen aanhalings-teekens geplaatst, geven zoo nauwkeurig mogelijk de oorspronkelijke opschriften terug, die zich óf op de teekening, óf op het opzet bevinden.

De maat der teekeningen is in centimeters aangegeven

KIJKDAGEN :

Zondag, Maandag en Dinsdag 18—20 October,

van 10—4 uur.

„Zulk een verzamelen zal ik niet gispen! Ja, ik houde het er voor, dat, zoo men maar half het genot daarvan kende, ieder burger een verzamelaar zoude worden.”

JUSTUS VAN EFFEEN.

Een Amsterdammer behoeft de vier kruisjes niet zoo heel ver achter den rug te hebben om zich zijn geboortestad nog vrij wel te herinneren vóór hare laatste aanzienlijke uitbreiding. Bij eenig levendig herinneringsvermogen rijst de stad wêer voor zijn oog, omsloten door de oude muren met hare bolwerken, wier stomphoekige lijnen gevolgd worden door de stadsvest en deze wederom op hare beurt door de met iepen beplante buitensingels. Aan deze laatsten palen dan onmiddellijk de weilanden, hier en daar afgebroken door aardige buurtjes met kleine houten bruggen, sloten en paden, waar houtzaagmolenaars, warmoezeniers, bloemisten en dergelijken hun bedrijf uitoefenen.

Ook de IJkant zag er vrij wat anders uit dan thans. Het rampzalig denkbeeld om het prachtig gezicht op de stad aan het oog te onttrekken door den aanleg van een spoordijk, was nog in niemands brein opgekomen. Wel belemmerde een uitgebreid paalwerk, ten dienste der accijnsen, den vrijen toegang tot de stad, maar het pittoresque van den IJkant werd daardoor niet bedorven.

Wie herinnert zich niet het luiden van de boomklok, wanneer des avonds de „boomen” de openingen in dat paalwerk aan IJ en Amstel afsloten! Maar dan herinnert men zich ook die aardige jachthaven, niet ver van de Nieuwe Stads-herberg, een rij houten gebouwtjes, als even zooveel hangende theetuin en aan dat paalwerk opgetrokken, waaruit de ouders van de watersportlievende jeugd de „hauts gestes” van hun kroost gadesloegen.

Ook *in* de stad was het oude karakter vrij wel bewaard gebleven. Wel had de altijd sloopende tand des tijds vrij wat gevels doen veranderen,

toen synoniem met verknoeien, maar een uit het graf verrezen achttiende-eeuwschen Amsterdammer zouden die veranderingen weinig getroffen, hem althans niet belet hebben zonder eenige aarzeling zijn weg te vinden.

In dien toestand van rust kwam dertig jaren geleden op eenmaal verandering. Dr. Sarphati gaf het sein met den bouw van het „Paleis voor Volksvlucht.“ Wat waren die twee nieuwe straten, Oost- en Westeinde, toen een aanzienlijke uitbreiding in onze oogen en wat dunken ze ons nu van weinig beteekenis bij hetgeen daarna is aangebouwd! Want gelijktijdig met den aanvang dezer uitbreiding valt de groote exodus uit de provincie naar de hoofdstad, die zich dan spoedig in haar steenen omwalling veel te bekneld gevoelt. Dan worden de muren geslecht, de molens der bolwerken verdwijnen, de poorten worden afgebroken, de vest genormaliseerd alias grootendeels gedempt en de fraaie buitensingels tot op weinige fragmenten na geraseerd. Waar voor weinige jaren nog het vee graasde, werden nu buitenwijken, ware voorsteden, gebouwd, waarin menig geboren Amsterdammer den weg niet kent.

En ook de eigenlijke stad bleef niet verschoond: grachten werden gedempt, bruggen verlaagd, stegen tot breede straten verwijd, plantsoenen aangelegd en de weinige vrije ruimte, binnen de oude ommuring nog overgebleven, spoedig volbouwd. Terwijl in de eerste helft dezer eeuw het oprichten van een gebouw van eenige beteekenis een groot feit in de stadsgeschiedenis was, verrezen er in de laatste dertig jaren zoovelen dat ze nauwelijks meer opgemerkt werden. Wij herinneren slechts aan het museum, de kerken, de schouwburgen, het centraal-station, de inrichtingen voor den handel, maar vooral aan het groot aantal gebouwen voor hooger en lager onderwijs.

In een tijdperk waarin een stad zóo snel verandert en zóo zeer dreigt haar karakter te verliezen, is het een waar genot haar ongerept terug te vinden in hetgeen teeken- en graveerstift van haar hebben vereeuwigd. Gelukkig zijn onze vaders groote verzamelaars geweest en hebben daarom teekenaars en plaatsnijders steeds aangemoedigd om Amsterdam, van alle mogelijke zijden gezien, in plaat te brengen. Dankt het aan dienzelfden verzamel-ijver dat er geen gebeurtenis van eenig gewicht plaats grijpen kon zonder dat daarvan een prent werd uitgegeven of althans een teekening vervaardigd.

Dit verklaart het feit dat er van geen stad ter wereld, Rome misschien uitgezonderd, zooveel 17e en 18e eeuwse prenten en teekeningen bestaan als van Amsterdam.

Het bijeenbrengen van dergelijke topografische prenten tot een „*Atlas van Amsterdam*”, voorheen zoo algemeen, is in de tweede helft van deze eeuw zeer sterk afgenomen. Eertijds had ieder gezeten burger een kleinere of grootere verzameling boekwerken en daarnaast eenige portefeuilles met platen. Komt tegenwoordig nog eens zulk een vergeten portefeuille aan het licht dan is helaas de eerste vraag „*hebben deze nog eenige waarde*”, en wordt die vraag bevestigend beantwoord, dan is de vondst bijna altijd spoedig te gelde gemaakt.

Voor al wanneer zulk een portefeuille prenten van topographischen aard bevat, vermoedt men niet half van welk een genot men zich door dat overhaast wegdoen berooft. Voor hem wien de geschiedenis van zijn woonplaats een gesloten boek is, is die stad een nietszeggend agglomeraat van huizen, — voor hem daarentegen die aan de hand zijner verzameling den oorsprong, aanwas, uitleg en voortdurende verandering der stad bestudeert, wordt elke wandeling een ontdekkingstocht, een bron van leering en genoegen. Overal vindt hij de sporen van de glorierijke 17e, van de weelde der 18e eeuw terug. Zijn fantasie, opgewekt door de afbeeldingen die zijn atlas verrijken, verlevendigd door lectuur van boeken zooals die van Wagenaar en ter Gouw, doet het verleden weer voor zijn geest opdoemen. Muren en poorten ziet hij bemand en verdedigd als in Middeleeuwen of Spaanschen tijd, — pleinen ziet hij bevolkt met een dreigende menigte, den magistraat opeischend tegelijkertijd „van God en van koning” te veranderen, zooals in de dagen der troebelen, of, vroolijker schouwspel, overvol met een praalzieke burgerij, den geliefden „Prince van Orangiën”, hooge gasten als Maria de Medicis of Henriette van Engeland, vorstelijk inhalend. De haven is niet, zooals nu, zóó ledig dat men angstig uitziet of er nog wel één schip overig blijft, maar ze is een mastbosch gelijk. De oude, schilderachtige gevels verraden hem door hun stijl het tijdperk van hun ontstaan. Hij kent de groote mannen die in die huizen geleefd hebben; hij weet wat, volgens historie of traditie, wetenswaardigs achter die gevels is voorgevallen. Iedere gracht is voor hem een historische lijn, immers eenmaal de vest of uiterste grens der stad. *Saxa loquuntur*, de steenen spreken . . . . maar alleen voor hem die hun taal heeft leeren verstaan.

Is het niet jammer, dat zulk verzamelen meer en meer in onbruik geraakt! Heeft het tegenwoordig geslacht geen oog voor deze dingen? Ik kan het niet gelooven! Veeleer is hier het spreekwoord toepasselijk „onbekend

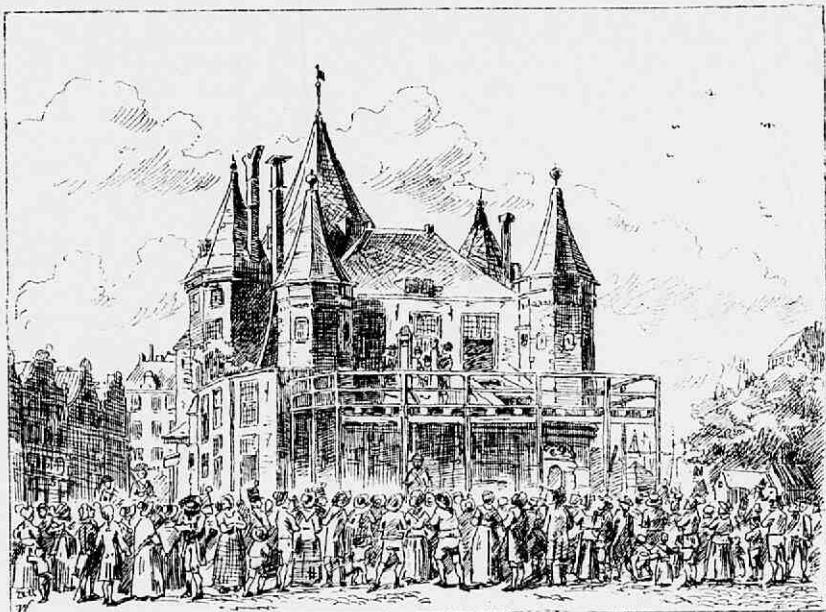
maakt onbemind." Ja, van Effen heeft gelijk: ieder burger zou een verzamelaar worden, wist hij maar hoeveel genot er in steekt.

Welnu, de gelegenheid biedt zich aan om aan die „onbekendheid" een einde te maken. Een verzameling *Amstelaedamensiana* zooals in jaren niet voorkwam, de beroemde Atlas-Slagregen is aan onze zorgen toevertrouwd en zal in meerdere veilingen onder den hamer komen.

Moge dan deze veiling de aanleiding worden om de belangstelling van velen in zulk verzamelen weer op te wekken. Voorraad is er waarlijk genoeg! Want op deze eerste veiling, die alleen de *teekeningen* der verzameling brengt, zullen nog meerdere belangrijke catalogi, waarin de *prenten* en *portretten* beschreven worden, volgen. Met de schikking en beschrijving van die alle zullen evenwel heel wat arbeid en zeker wel een paar jaar gemoeid zijn.

F. A. v. S.

De guillotine de eerste maal in Amsterdam gebruikt. Zie No. 19.

Amsterdamsche gebeurtenissen.

- 1 „Oudheden van Amstelredamme, met Aanteekeningen opgehelderd, meeren-
deels door Abraham Rademaker getekent, benevens een korte beschrijvinge
van de oude Schutters Doelens derzelver Stad. Uit liefhebberij vergaderd
en beschreven door Christoffel Beudeker.” Fraai handschrift, waarin de
vervaardiger C. Beudeker vele uitmuntende teekeningen van Abraham
Rademaker en anderen binden liet. Rijk versierde hoornen band, gekleurd
en met goud. folio.

Zeer belangrijk handschrift, vooral de afdeeling: „Beschrijvinge van de
Doelens”. Deze is verrijkt: 1°. met afbeeldingen der gebouwen, geteekend door
Rademaker, — 2°. met een zeer belangrijken platten grond, H.S. in kleuren, getee-
kend door den Stads-landmeter *De Rijts*, in 1642, toen de schiet-terreinen van
stadswegen werden verkocht; (hierop o. a. zeer duidelijk de door ter Gouw in
zijn Nalezingen beschreven Voldersloot), — 3°. met zeven bladen zeer fraai in
kleuren geteekende wapens der overlieden (1477—1659), — 4°. met zes teekenin-
gen in O. I. inkt naar nu deels niet meer bestaande schutter-
stukken, uit het begin der 17e eeuw, namelijk:

I.	Kapitein Boelensz,	compositie van 18 personen.
II.	» Pieter van Neck,	» » 21 »
III.	» Adr. Pietersz. Raap,	» » 27 »
IV.	» Simon Wz. Nooms,	» » 17 »
V.	» Jan Jz. Karel Jong,	» » 26 »
VI.	Luitenant Pieter Hasselaar,	» » 12 »
VII.	Kapitein Adr. Pietersz. Raap,	» » 12 »

Deze teekeningen zullen zeker strekken om de vele duistere aanwijzingen in het handschrift van Gerard Schaep (geschenk van den Heer Ger. A. Heineken aan het Stads Archief) beter verstaanbaar te maken. Vergelijk *D. C. Meijer Jr., De Amsterdamsche Schutterstukken* (Oud-Holland, 3e Jaargang).

Maar ook het overige gedeelte van dit HS. verdient ten zeerste de aandacht. De schrijver behandelt uitvoerig de poorten, wallen, versterkingen, kloosters, kerken, eenige openbare gebouwen, enz. Hij voegde in dezen tekst: *tachtig teekeningen*, met roet gewasschen door *Abr. Rademaker*, en een belangrijke teekening van *W. Schellinks* 1642: de ingang van het oude Stadhuis, voorheen van 't Elisabeths Gasthuis, waarbij nog een andere afbeelding van dezen ingang met 't jaartal 1644.

Voorts twee bijzonder fraaie teekeningen in kleuren door *D. van Breen*, afbeeldende den Janroodepoortstoren en den Zuiderkerkstoren. Op deze laatste, de waarschijnlijk gelijktijdige aanteekening: *in Mey 1658 Dese gaten syn toegeloft en de oude clocken hoogh gedaen*".

Eindelijk nog meerdere andere teekeningen (o. a. een serie belangrijke afbeeldingen der kloosters, en een gezicht op de Kapel door Vegter Dirks en Claes H. Otter, in 1510 in de Nieuwe Kerk gesticht), verschillende met zorg gekleurde prenten (waarbij de zeldzame ets van *Moucheron*: Vuurwerk voor het Moscovisch Gezandschap, 1697), enz. enz.

Ook de tekst verdient geraadpleegd te worden. De schrijver, Christoffel Beudeker, was bevriend met Gerrit Schoemaker, P. Vlaming en Balth. Huydekoper, die te zamen de stoffen bijeenbrachten voor een Geschiedenis van Amsterdam. Daartoe had hij zeer uitgebreide verzamelingen aangelegd, o. a. een kostbaren atlas van kaarten en platen, een rijk penningcabinet, maar ook dokumenten en charters, waarvan hij er in dezen tekst afschrijft. Ook persoonlijke herinneringen, die tot ver in de 17e eeuw teruggingen, vlecht hij in zijn verhaal, zoo b. v. de vergaderingen der Labadisten in een vertrek getimmerd boven de voormalige kapel van het Sint Maria Convent; — ook een mededeeling, hem door een lid van het geslacht Backer gedaan, ter verklaring van het staken van den torenbouw der Nieuwe Kerk.

Over de Kloosters handelt hij uitvoerig; zoo geeft hij een uitgebreide lijst van de inkomsten van het Reguliers Klooster. Bij het behandelen der kerken geeft hij vele bijzonderheden over het tweemaal »opvijzelen» van den Oudekerks toren, enz. enz.

Dat het hem niet aan kritiek ontbrak, blijkt o. a. uit een terechtwijzing van Commelijn, waarin hij aantoonde dat het wapen in de kapel van Willem Eggert (Nieuwe Kerk), niet van hem, maar van Jan Berends is, en wel gevierendeeld: Berents, De Grebber, Eggert, Boel. Wagenaar is later Commelin in deze dwaling gevolgd.

Beudeker stierf in 1723.

- 2 De optocht op Koppermaandag ten behoeve van de leprozen. Naar de schilderij van *W. van Nieuwland*, voorheen in het Leprozenhuis. Twee prentteekeningen, opgewasschen met kleuren door *J. Laquy*. — *Zeldzaam*.
- 3 Wapen van het burgemeesterlijk geslacht De Graaff. Fraai geteekend met O. I. inkt, omstreeks 1650. — H. 26, B. 21.
Hierbij het zegel van dit geslacht.
- 4 Allegorie op den buitensporigen wind- en actiehandel te Amsterdam, in 1720. (John Law en de South Sea Bubble). De Nederlandsche Maagd is zittende

- afgebeeld; links verschijnt de Gerechtigheid, die met hare bliksems den Windhandel van de Beurs drijft. De windhandel is gepersonifieerd door twee vrouwspersonen voorzien van tal van „Zuidzee-actiën”, „Acten van assurantie”, enz., waarvan een gedeelte op den grond tusschen paddestoelen ligt. Op den achtergrond, eenige Harpijen en een wanhopige speculant die door een slang in het hart gebeten wordt. Schilderij, op doek, gesigneerd **F. van der Wilt** 1720. — Hoog 83, breed 68 centimeter.
- 5 Brand van 's Lands Zee-Magazijn, 9 Maart 17 2. De ramp van den Schreyers-toren gezien. Aquarel door *H. Spilman*, 1771. — H. 21, B. 28.
Spilman teekent op de achterzijde van de volgende teekening aan: „*Een jaar vóór de brand geteekend*”, hetgeen ook hier met de jaartallen overeenkomt. Maar op zijn teekening van den brand van een molen bij de Utrechtsche Poort (No. 13) maakt hij dezelfde aanteekening. Nu wordt het wel wat apokrief!
Het gebouw brandde geheel af 6 Juli 1791.
- 6 Dezelfde brand, maar bij avond. Aquarel door *H. Spilman*. — H. 9, B. 21.
- 7 „*Aron Abrams na 't leven getekent int Rasphuis. Chulmer Salomons fec.*” Een schelm en woekeraar, in 1737 veroordeeld. Teekening in rood krijt.
Hierbij de spotprent op hem: „*Een oude en schaddlijke rot in de val of de gevange zittende smous*”. Naar *J. van Dijk* door *A. van Buysen*. — F. M. 375S.
- 8 Plundering van het huis van den wijnkooper A. M. van Arsen, op den Singel bij de Huiszittensteeg, 24 Juni 1748. (Oproer over de Ambten). Fraaie, gelijktijdige schets met O. I. inkt. — Ovaal. H. 41, B. 32.
- 9 Het oorlogschip *Kennemerland* in het Dok, voor het Zee-Magazijn liggende, verbrandt, 25 Aug. 1778. Teekening met O. I. door (*P. Wagenaar*).
Hierbij een kleine gravure door *S. Fokke*, met andere stoffage.
- 10 De Restauratie van 1787. Rustbewaarders begeleiden een chassinet, waarop Willem V is afgebeeld. Aquarel door (*J. Smies*). — H. 15, B. 23.
- 11 Brand van 's Lands Zeemagazijn, 6 Juli, 1791. Teekening met de pen, rood krijt en O. I. inkt door *J. Bulthuis*. — H. 15, B. 21.
- 12 „*Gezicht van de brand in de Houtzaagmolen de Grootte Leeuw, aan 't Eynde der Kadijk: op den 30sten January 1794*”, enz. Teekening met O. I. inkt door *N. Schuckink*. — H. 19, B. 25.
- 13 „*Brand van een moolen by de Utrechtse Poordt tot Amsterdam.*” Teekening in kleuren door *H. Spilman* (1794). — H. 10, B. 21.
- 14 „*Vreugde Bedrijven bij het plante der Eerste Vrijheidsboom op het Revolutie Plein .... op den dag der Heugelijken omwending zijnde den 21 January 1795*”. Het gezicht is genomen op de Nieuwe Kerk. Om de Vrijheidsboom waarin eenige opgetogene lieden klimmen, wordt gedanst. Teekening met O. I. inkt door *Herman Fock*. — H. 18, B. 19.
- 15 „*Vreugde-Feest, ter inwijjing van de Vryheids-Boom, gevierd in Amsterdam, op den 4den Maart 1795, het 1ste jaar der Bataavsche vrijheid.*”

De Dam, ziende naar de Kalverstraat, door infanterie afgezet en vol toeschouwers. In het midden, de Vrijheidsboom waarom gedanst wordt. Kapitale en fraaie aquarel, naar het leven, door **H. Numan**. — H. 44, B. 49.

Hiervan bestaat een zeldzame en zeer goed uitgevoerde reproductie in kleurendruk. Muller, Historieplaten No. 5351.

- 16 De omwenteling van 1795. Decoratie op het Kadijksplein. Aquarel door *A. Verkerk*. — H. 25, B. 28.
- 17 Amsterdamsche weerbaarheids uniformen van 1795: Amsterdamsch Genootschap, Waardgelders, Schutterij, Ruiters, Artillerie, College Hector. Zes aquarellen. — H. 19, B. 12.
- 18 Plechtige intocht van Lodewijk Napoleon, 20 April, 1808. De staatsiekoets met acht paarden bespannen, verlaat de Muiderstraat en is op het punt de Amstelstraat in te rijden. Fraaie en belangrijke teekening in O. I. inkt door **J. A. Langendijk** ad vivum, 1808. — H. 34, B. 45.

Naar deze teekening ging een aqua-tinta prent van *J. A. Lutz* uit, die nu weinig voorkomt.

- 19 „*Het Guillottine Regt voor de eerste maal binne Amsterdam uitgeoefend, aan Hester Rebekka Nepping, Adriana van Rijswijk en Gerrit Verkerk, op den 15 Junij 1812*”. Gezicht op het schavot (met de executie) opgericht tegen de St. Anthonies Waag. Aardige stoffage, waarbij de Compagnie van reserve en de bezoldigde Garde te paard de orde bewaren. Kapitale aquarel door *Gerrit Hulseboom*. — H. 29, B. 39.

Zie het vignet, bladzijde 1. In de Feuille politique du Département du Zuyderzee, van 16 Juni 1812, wordt gesproken van vrouw *Brummelkamp* en hare medeplichtigen. Het mes dezer guillotine wordt bewaard op het Gemeente Archief, het houten geraamte op den zolder van het Trippenhuys.

- 20 De Kasematten te Naarden, tijdens het beleg in 1813. Geestige teekening met O. I. inkt door *P. G. van Os*, die aan de belegering deelnam. — H. 35, B. 52.

Eenige schilderijen de belegering van Naarden voorstellend, door *P. G. van Os* geschilderd, bevinden zich in het Museum, en in de verzameling der Schutterij alhier.

- 21 De Brand in de Haarlemmer Houttuinen, 1822. Teekening met O. I. inkt door *G. Lamberts*. — H. 20, B. 28.
- 22 Plechtige lijkvaart van de stoffelijke overblijfselen van *J. C. J. van Speyk*, 4 Mei 1832. „*Het gezichtspunt is genomen van bij de Kraanshuis, uit het huis des teekenaars, ziende door het Oosterdok naar de Kattenburgerbrug en een gedeelte van 's Rijks Werf, zijnde toen de dok- of afsluitdijk nog niet voltooid, zoodat het doorzigt langs de Buitenkant vrij was.*” Kapitale teekening met sepia en O. I. inkt door *H. Vettewinkel Dkz.* — H. 37, B. 50.

- 23 Lijkvaart van J. C. J. van Speyk. De sloepen op de hoogte van den Schreijerstoren. Met O. I. inkt door *H. G. ten Cate*, 1832. — H. 20, B. 25.
 Hierbij de gravure door *W. Nieuwhoff* naar deze teekening, — Invitatiebillet tot bijwonen der begrafenis van Van Speyk in de Nieuwe Kerk, — Lijst der voorwerpen vervaardigd uit de overblijfselen van de kanonneerboot, — Lot in de van Speyklosterij, enz.
- 24 „*Het openen der groote Oostelijke Doksluis... het oogenblik dat de Corvet Van Speyk uit de sluis komt en gesaluëerd word door een kanonneerboot... te zien van het Y naar de Stad... Deezen eerste doorschutting van het eerste schip van dien naam, had plaats op Zaturdag den 5 Mei 1832, daags na de plegstatige lijkvaart*”. Kapitale teekening met sepia en O. I. inkt door *H. Vettewinkel Dkz.*, 1832. — H. 37, B. 49.
- 25 Het Korvet „*van Speyk*” schuttende in de Doksluis. Met gezicht op de Marine-werf. Aquarel door *H. G. ten Cate*, 1832. — H. 30, B. 41.
- 26 „*De Waarheid en de Tijd ontdekken aan de Historie de jongste gedenkzuil van Neêrlands Roem*”. Allegorie op de daden van Van Speyk, Chassé en Koopman, in 1830, waarbij de Faam een borstbeeld van Willem I kroont. Aquarel door *J. v. d. P.* — H. 38, B. 38.
- 27 Terugkomst der in den Belgischen veldtocht uitgetrokken schutters, 5 Sept. 1834.
 a. Decoratie voor het Paleis. Teekening in kleuren.
 b. Eerepoort op den Amstel bij de Magere Brug. Teekening.
 c. Gedicht op een chassinet, voor het huis van een hoedemaker, Haarlemmerdijk, waaruit blijkt dat „*met God en U*” (namelijk „*de bloem der Schutterij*”) Neêrland geen gevaar ducht.
- 28 Het verbranden van het Gebouw van Weldadigheid („*Soeploots*”) op de Heerenmarkt, door een over de personeele belasting ontevreden volksmenigte, 2 Juli 1835. Aquarel door (*Postma?*). — H. 18, B. 23.
 Hierbij de Akte van Beschuldiging door de Gebr. Diederichs (Handelsblad) uitgegeven, Voorts, in HS., een advertentie door de advocaten der beschuldigde in den Amsterdamschen Courant geplaatst, een protest tegen deze uitgave, en het antwoord daarop van Gebr. Diederichs. — *Curius*.
- 29 „*Een gedeelte van de verwoesting op het IJ bij de nieuwe Stads herberg veroorzaakt door de storm op den 25 en 26 Dec. 1836*.” Teekening met O. I. inkt door (*Postma*). — H. 19, B. 20.
- 30 „*Afbeelding der overblijfselen daags na den brand in het laatst van September 1837 op de N. Z. Achterburgwal achter het Nut*”. Teekening met O. I. inkt door (*Postma*). — H. 20, B. 12.
- 31 „*Afbeelding van het versiering van het Poolsche Koffijhuis ter gelegendheid van de 25 jarige regering van Z. M., tevens ziende door de Papenbroeksteeg op een der bogen welke op dit oogenblik nog in wezen was van de afgebroken Beurs*.” Teekening met O. I. inkt en kleuren. — H. 29, B. 20.
 Het 25 jarig jubilé van Willem I werd gevierd 30 November 1838.

- 32 „*Illuminatie ter gelegenheid van Z. M. den Koning op de Hogesluis*”. (1838). 25 Jarig Jubilé van Willem I. Teekening met O. I. inkt door (Postma). — H. 16, B. 19.
- 33 Bezoek van den Erfprins na zijn huwelijk met Sophia van Wurtemberg, 23 Sept. 1839. Drie potloodteekeningen.
- „*Praalgebouw op den Dam benevens het nieuw gebouw der Sociëit De Vriendschap*” (nu Zeemanshoop).
  - „*Eerepoort staande . . . aan de Haarlemmerweg*.”
  - „*Gothieke tempel gestaan hebbende op de Reguliersbreêstr.*”
- 34 De „*Ijzeren Spoorweg*” aan het Station bij de Twee Honderd Roe, 1839. Potloodteekening door (Postma?). — H. 13, B. 22.
- De omnibus van de te gelijker tijd opgerichte maar spoedig gestaakte Onderneming van Jonker c. s., is hierop ook afgebeeld.
- 35 Afschutting ter vergeefs beproefde putboring voor zoet water op de Nieuwmarkt, 1837. Afgebroken 1843. Teekening met O. I. inkt. — H. 17, B. 19.
- 36 „*Gebroken Kannelje (van gelijke grootte) met het Wapen van Amsterdam, gejaarmedt 1630, gevonden bij de opgraving tot de fonderinglegging in 1845 der Suiker Stoomfabriek der Heeren Brinking en Hulshoff, op de Louwriergragt*”. Teekening in kleuren. — H. 28, B. 22.

Watersport.

- 37 Het Admiraal-zeilen op het Y, op het einde der zeventiende eeuw. Fraaie penteekening door **A. Stork**, omstreeks 1685. — H. 14, B. 41.
- 38 Zeilpartij op het Y, bij het bezoek van de kort te voren gehuwde Prins en Prinses van Oranje (Willem II en Anna Paulowna), 24 Sept. 1816. Kapitale aquarel door **P. G. van Os**, 1816. — H. 46, B. 59.
- Bij dit waterfeest manoeuvreerde voor de eerste maal in deze wateren, een stoomboot, die daartoe uit Rotterdam herwaarts gekomen was. Deze boot is op de teekening afgebeeld. Zie *Stuart, Jaarboeken 1816*, I. 34, 35.
- 39 Het Admiraal-zeilen op het Y, in 1832. Teekening met O. I. inkt door *H. Vettewinkel*. — H. 20, B. 29.
- Een groote teekening hiernaar, door denzelfden teekenaar, berust in Zweden.
- 40 „*Een Admiraliteits Jagt ent Haventje benoorde het Tolhuys*”. In het vershiet Amsterdam. Uitvoerig met O. I. inkt door *H. Rietschoof*, 1728. — H. 20, B. 32.
- 41 „*Het oude Amsterdamsche jaagschuitje*”. Sepiateekening naar een oude afbeelding. — H. 21, B. 24.

Heiligewegspoort. Door G. van den Eekhout. Zie No. 57.

Poorten en Torens.

- 42 Het stamslot der van Amstels. Teekening in waterverf door *J. Ploos van Amstel*. — H. 18, B. 21.

Op de keerzijde, deze belangrijke aanteekening in het HS. van Ploos van Amstel: »Deze teekening is gemaakt na het origineel, berustende in de oude Familie des heeren van Aemstel; agter stond als volgt: »door die kennemaren verbrand ende jammerliken verveustet verzoonde sich alzoo in onzes heeren Jaer MCCC getekent op den dach van S. Jan'', enz.

- 43 Muren en poorten der stad in de XVe eeuw. Verzameling van twintig teekeningen met O. I. inkt. Eenige behooren tot een later tijdperk.
- 44 De Schreierstoren, met de Geldersche Kade en de houten brug over die gracht. Fraai met potlood en O. I. inkt door **Antonie Beerstraten**, omstreeks 1650. — H. 18, B. 28.
Deze houten brug is met het maken van een nieuwe waterkeering, in een steenen veranderd.
- 45 De Montalbaanstoren, met het einde der Oude Schans, ziende naar het IJ. Met O. I. inkt door *A. Stork*, omstreeks 1680. — H. 12, B. 18.
- 46 De St. Antonie's Waag (voorheen St. Antonie's Poort) van den IJkant. Teekening met O. I. inkt, 2e helft der XVIIe eeuw. — H. 17, B. 22.
- 47 »*d' St. Antonies Waag t'Amsterdam. Dit gesigt is getekent van d'Hoek van d' St. Antonies Breedstraat*». Fraaie, uitvoerig en aardig gestoffeerde aquarel door *R. Vinkeles*, 1764. — H. 18, B. 21.
- 48 Gezicht op den Haringpakkerstoren, ziende naar het IJ. Naar een schilderij van *Antonie Beerstraten*, omstreeks 1650. Aquarel door *H. Spilman*. — H. 15, B. 20.

- 49 Gezicht op den Haringpakkerstoren, op het einde van de Korte Prinsengracht en verder op de Nieuwe Stadsherberg. Met veel stoffage van schepen. Schilderij in olieverf, op doek, door **Abraham Stork**, omstreeks 1680. Hoog 75, breed 107 centimeter.
Belangrijke afbeelding van dit deel der stad.
- 50 De Haringpakkerstoren tijdens de afbraak, Augustus 1829. Teekening met O. I. inkt door *A. J. Eymer*. — H. 21, B. 29.
Hierbij: »De Klagende Haringpakkers toren bij zijn afbraak?». Door C. Lindenman, Amsterdam, *Gebr. Koster*.
- 51 De Janroodepoortstoren, komende van de Warmoesgrachtzijde. Met uitvoerig gezicht der huizen op den Singel voorbij de Oude Leliestraat. Teekening omstreeks 1675. — H. 17, B. 22.
- 52 De Janroodepoortstoren met den Singel, ziende naar de Ronde Luthersche Kerk. De houten stal (zie No. 54) is hier nog niet gebouwd. Fraai en uitvoerig met O. I. inkt door *J. de Beijer*. — H. 26, B. 34.
- 53 De Janroodepoortstoren op den Singel, komende van de Warmoesgrachtzijde. Aquarel door *G. Lamberts*, omstreeks 1815. — H. 17, B. 17.
- 54 De Janroodepoortstoren met den aangrenzenden Singel, ziende naar het Noorden. Kapitale aquarel door *J. van Leeuwen*, 1829. — H. 39, B. 48.
De Toren werd 31 Aug. 1829 voor afbraak verkocht, voor *f* 11 525.— de houten stal daarnaast voor *f* 400.— Hierbij de »Afscheidsrede van den Janroodepoorts Toren», door C. Lindenman, Amst., *Gebr. Koster*.
- 55 „Oude Heiligewegspoort te Amsterdam”, met de omgeving. Fraaie teekening met zwart krijt en O. I. inkt door **Anthony Waterloo**, omstreeks 1650. — H. 40, B. 65.
Belangrijk dokumēt voor de kennis der toenmalige topographie, afkomstig uit het Cabinet Ploos van Amstel. Deze poort stond bij het Koningsplein (toen nog water) en was in 1636 door Jacob van Campen gebouwd. Bij de laatste vergrooting der 17e eeuw werd zij weer afgebroken.
- 56 „Heilige Wegs Poort tot Amsterdam”. Schets met zwart krijt, gedeeltelijk opgewasschen met kleuren. Omstreeks 1650. — H. 23, B. 41.
- 57 De Heiligewegspoort, van de buitenzijde gezien. Geboomte op den voorgrond. Fraai met roet en O. I. inkt geteekend door **G. van den Eeckhout**, omstreeks 1660. — H. 20, B. 31.
Belangrijke teekening. De tulpvormige vazen, op de beide vorige teekeningen zichtbaar, zijn hier verdwenen. — Zie vignet, bladz. 7.
- 58 „De oude Regulierspoort, 1545”, van twee zijden gezien. Twee teekeningen met O. I. inkt door *J. Stellingwerf*. — H. 14, B. 18.
- 59 „Regulierspoort van buyten en de Molen by de blauwbrug”. Met O. I. inkt door *J. Stellingwerf*. — H. 12, B. 20.

- 60 „*De oude Reguliers Poort van binnen na de stads vest te zien, 1545*”. Met een ander gezicht op de stadsvest. Twee teekeningen met O. I. inkt, door *J. Tavenier*.
- 61 De Regulierspoort. Fraai met de pen, met een weinig kleur opgewasschen door **Claes Janszoon Visscher**, omstreeks 1635. — H. 14, B. 31.
 Merkwaaardige teekening. Deze poort bestond uit een houten hek, twee ophaalbruggen en een hamci. Zij was dus niet sterk; daarom meende Willem II, in 1650, de stad aan deze zijde te verrassen. In 1655 werd een steenen poort gebouwd.
- 62 De Reguliers- of Munttoren, komende van den Singel. Met een overdekte gaanderij, hebbende drie bogen aan de westzijde, sinds lang afgebroken. Teekening uit de tweede helft der XVIIe eeuw. — H. 22, B. 17.
- 63 „*De Reguliers Poort gestaan hebbende ten eynde de Reguliers breestraat, dog Ao. 1655 een steene poort in de plaats gesteld, nu nog de Waag*”. Teekening met O. I. inkt door *J. Stellingwerf*. — H. 12, B. 20.
- 64 De oude Haarlemmerpoort. Twee fraaie penteteekeningen door *J. Matthijssse*. (XVIIe eeuw). — H. 8, B. 10.
 Deze teekening en de vijf volgende stellen niet de oudste Haarlemmerpoort voor, die aan het einde van den Nieuwendijk stond, maar de schilderachtige poort door Hendrik de Keyzer gebouwd, en voor ruim vijftig jaren door de Willemspoort vervangen.
- 65 „*Buiten brug aan den Haarlemmer Poort te Amsterdam. No. 1*”. Teekening met O. I. inkt door *H. Pothoven* ad vivum. (2e helft der XVIIIe eeuw). — H. 23, B. 30.
- 66 „*De Haarlemmer Poort van buiten, No. 2, te Amsterdam*”. Teekening met O. I. inkt door *H. Pothoven* ad vivum. — H. 23, B. 32.
- 67 De oude Haarlemmerpoort met de molens *De Kraai* en *De Beer*, buiten Amsterdam. Uitvoerig met O. I. inkt door *D. Verrijk*, omstreeks 1775. — H. 18, B. 32.
- 68 De oude Haarlemmerpoort, van buiten komende gezien. Teekening met kleuren door *J. Cats*. (Einde der XVIIIe eeuw). — H. 14, B. 19.
- 69 De oude Haarlemmerpoort, van buiten komende gezien. Aquarel door *J. L. van den Bosch*. — H. 22, B. 31.
 Met opdracht: „*Uit achting aan mijnen Meester en Kunstviend den Heer F. J. Pfeiffer, op oudejaars avond van 1818.*”
- 70 „*Gezicht op de afbraak van de Haarlemmerpoort zoo als hij zich ver- toonde in Maart 1837, te zien van het Smallepad*”. — Idem. „*te zien van het Haarlemmerplein bij de Hogedijk*”. — Twee teekeningen met O. I. inkt door *J. Postma*. — H. 23, B. 28, en H. 20, B. 30.
- 71 De Zaagmolenpoort met een gedeelte van de stadsmuur. Teekening met O. I. inkt door *H. G. ten Cate*, omstreeks 1830. — H. 17, B. 16.

- 72 De Zaagmolenpoort en hare omgeving. Aquarel door *H. G. ten Cate*. — H. 18, B. 23.
- 73 De Weesperpoort en aangrenzende wal, van buiten komende gezien. Op den voorgrond een groot werk in aanbouw. Fraaie teekening met O. I. inkt door **Jan van der Heyden**, omstreeks 1675. — H. 27, B. 24.
Belangrijke teekening.
- 74 De oude Muiderpoort, van buiten gezien; vóór de verzakking in 1769. Fraaie aquarel door *Reinier Vinkeles*. — H. 12, B. 16.
- 75 De ingezakte Muiderpoort, tijdens de afbraak, A°. 1769. Op den voorgrond, de teekenaar. Fraai met O. I. inkt door *R. Vinkeles ad vivum* 1769. — H. 25, B. 35.
- 76 De Muiderpoort, van buiten komende gezien. Met O. I. inkt door *P. Barbiers ad vivum*. — H. 17, B. 25.
- 77 De ingezakte Muiderpoort van de Stadszijde gezien, Januari 1769. Met O. I. inkt door *P. Barbiers*. — H. 16, B. 24.
- 78 De ingezakte Muiderpoort van buiten gezien. Met O. I. inkt door *P. Barbiers*. — H. 16, B. 24.
- 79 De nieuwe Muiderpoort. Met O. I. inkt door *P. Barbiers ad vivum*. — H. 17, B. 25.
- 80 De twee Blokhuizen op den Amstel, na den mislukten aanslag van Willem II in 1651 gebouwd, maar in 1654 reeds weér afgebroken, omdat zij de vaart te zeer stremden. Met gezicht naar de stad. Teekening uit dien tijd, met O. I. inkt, door (*R. Zeeman?*). — H. 19, B. 32.
- 81 De Blokhuizen, naar de stad gezien, bij maanlicht. Teekening met O. I. inkt door *C. Philips Jz.* — H. 13, B. 21.

Gaat uit in gravure, Frederik Muller, Hist. Prenten No. 2003.

Het Buitengasthuis. Door H. G. ten Cate. (No. 115).

Kerken, Kerkhoven en Gestichten.

- 82 De Oude Kerk. Teekening met O. I. inkt, XVIIe eeuw. — H. 12, B. 16.
- 83 „*Oude Kerck's Toren tot Amsterdam*”. Fraai met de rietpen geteekend en licht opgewasschen door **G. van den Eeckhout**, omstreeks 1660. H. 28, B. 16.
- 84 De IJzeren Kapel in de Oude Kerk, van binnen. Teekening met O. I. inkt en sepia door *G. H. Smiez*, 1827. — H. 18, B. 20.
- 85 Gezicht in de IJzeren Kapel. Potloodteekening omstr. 1840. — H. 16, B. 12.
- 86 Het geschilderd glasraam in de Oude Kerk, voorstellende: „*Philippus teekent met syn handen | Het Vre Verbondt met seven Landen*”, enz. (Vondel). Vrede te Munster, 1648. Teekening met O. I. inkt, gesigneerd J. J. — H. 91, B. 29.
- Met de wapens der Burgemeesters, en herleidings-schaal.
- 87 Een begrafenis in de Oude Kerk, bij avond. De lijkstoet, voorzien van lantarens, gaande voorbij de Elisabeth-Gaeven Kapel. Teekening met O. I. inkt door *G. Lamberts*, omstreeks 1820. — H. 23, B. 19.
- 88 De brand van de Nieuwe Kerk en aangrenzende perceelen, gezien van

den Dam, staande naast de Waag. Zeer fraaie teekening met O. I. inkt door **Jan van der Heyden**. — H. 24, B. 22.

Belangrijke teekening.

- 89 Ontwerp voor een Kerktoeren in neo-gothischen stijl, berekend buiten de spits op vierhonderd Amsterdamsche voet. Het bovengedeelte heeft een achtkantigen vorm en is rijk versierd met uitspringende torentjes en phialen. De spits is in twee constructiën voorhanden; de eene gedekt door een op den rijksappel rustend kruis; in het andere ontwerp heeft de spits een trans en is zij bekroond met den haan. Volgens traditie is dit een ontwerp voor den toren van de Nieuwe Kerk.

Gelijk bekend is werd aan het plan van Jacob van Campen de voorkeur gegeven; maar door den gelijktijdigen bouw van het Stadhuis bleef de uitvoering steken.

Fraaie, architectonische teekening, gesigeneerd: „*W. Deyker*” — Hoog 124 centimeter.

- 90 Nieuwe Kerk. Schets van een der nu niet meer bestaande glasramen de schenking van het recht tot het voeren van de Keizerlijke Kroon voorstellend. Teekening m O. I. inkt door *J. van der Ulft*. — H. 19, B. 14.

- 90* „*Het kerkglas bezijden het Koor in de Nieuwe Kerk te Amsterdam, thans niet meer in wezen.*” Het bovengedeelte stelt de komst van de Koningin van Scheba voor Salomo voor; het ondergedeelte, het geknield beeld van de schenkerster, met hare kwartieren: Mol van Weelburg, Pyeck, Appelteern, Benthem, enz., en 't jaartal 1561. — Fraai met rood krijt (als door *B. Picart*). — H. 36 en 17. — B. 27 en 22.

- 91 Het praalgraf van M. Az. de Ruyter. Teekening met wit en zwart krijt door *J. Postma*, 1833. — H. 52, B. 47.

- 92 „*St. Odolf ofte St. Olof in de Kleine of Oude Zijds Capel aan de Noord Ooster Pylaar, boven aan 't carbeel nog in wezen 1774*”. Teekening met O. I. inkt. — H. 15, B. 6.

Hierbij: afbeelding van den steen in de Begijnenhofpoort.

- 93 „*Vrouwe Kappel bij de Nieuwendijk op de hoek van de Vrouwesteeg over de Nieuwe Straat.*”. XVIe eeuw. Teekening met O. I. inkt door *J. Stellingwerf*. — H. 12, B. 20.

De „Vrouwesteeg” houdt deze Kapel in herinnering.

- 94 „*De Kerk der niue nonnen te Amsteldam. Anno 1591*”. Teekening met O. I. inkt door *J. Stellingwerf*. — H. 12, B. 20.

- 95 Het Begijnenhof ziende op de Presbyteriaansche Kerk. De nu met heesters en struikgewas beplante ruimte is hier een met een houten hek omgeven bleekveld. Op den voorgrond, een begijntje. Karakteristiek en zeer uitvoerig behandeld schilderij, olieverf op paneel, gesigeneerd: **J. ten Compe** 1754. — Hoog 46, breed 58 centimeter.

Zeer goede kwaliteit van dezen meester.

- 96 De „Drie Bonte Kraayen”, Kerk der Oud-Bisschoppelijke Clerezie. „Gezicht op het herbouwde Zeerecht en de daarbij staande nieuwe Octrooij huisjes. Op de tweede grond ontwaart men, het tweede huis aan de rechterhand de R: C: Bisschoppelijke Kerk Clerezie, genaamd de drie Bonte Kraayen,” enz. Met O. I. inkt door J. Postma. — H. 23, B. 30.
- 97 „De R: C: Kerk der Bisschoppelijke Clerezie op de Brouwersgracht bij de Korteprinse Gracht, benevens de steenkoperij van de Wed. P. Slagregen en Zoon.” Teekening met krijt door C. Steffelaar, 1838 — H. 25, B. 32.
- 98 „De Huizen (een viertal gevels) der Roomsch Katholieke Kerk de Posthoorn, op de Princengracht bij de Brouwersgracht te Amsterdam zooals dezelve zich in 1835 vóór de bouwning der Nieuwe Kerk bevonden”. Met verklaring o a. over de door de Kerk aangekochte Suikerfabriek, die tot woning van den Pastoor en tot noodkerk gebruikt werd. Teekening met zwart krijt door (Postma). — H. 24, B. 24.
- 99 „De Roomsche Kerk de Liefde buiten de Raampoort”. Aquarel door G. Lamberts, 1816. — H. 19, B. 18.
- 100 „De Roomsch Catholieke Kerk de Krijtberg op 't Cingel bij 't Koningsplein alzoó certimmert 1835”. Nu vervangen door een nieuwe Kerk in Gothischen stijl. Teekening met O. I. inkt en sepia. — H. 13, B. 13.
- 101 De Nieuwe of Ronde Luthersche Kerk vóór en na den brand, 1822. Twee uitvoerige teekeningen door J. Plugger, 1822. — H. 8, B. 13.
- 102 Gezicht in de Ronde Luthersche Kerk, na den brand. Teekening met O. I. inkt door H. G. ten Cate, 23 Sept. 1822. — H. 47, B. 34.
- 103 „Engelsche Episcopale Kerk te Amsterdam zoo als dezelve verbouwd is.” Teekening in kleuren door J. Postma, omstreeks 1840. — H. 27, B. 19.
- 104 De Doopsgezinde Kerk (Singel-Heerengracht). Drie verschillende gevels, vóór en na de verbouwing van 1841. Drie teekeningen met O. I. inkt door G. Postma. — Ieder H. 13, B. 13.
- 105 „Afbeelding der poort van het Menoniste Weeshuis zooals dezelve in het jaar 1837 is opgebouwd”. De Oranje Appel in de Runstraat. Met O. I. inkt. — H. 19, B. 11.
- 106 Gelegenheids-decoratie van het Weeshuis de Oranje-Appel, van binnen, 7 Maart 1836. Op de zuilen leest men de namen: Alma, Hingst, Medendorp, Slagregen, Lugt, Salm. In kleuren, door G. Postma (?). — H. 14, B. 19.
- 107 „Het Israëlietisch Oude Mannen- en Vrouwenhuis, staande op de Keizersgracht bij de Weesperstraat”. Teekening met O. I. inkt door (Postma). — H. 16, B. 17.
- 108 „De 3 huizen alwaar het Israëlietisch Oude Mannen- en Vrouwenhuis voor in de plaats komt, staande in de Kerkstraat... tegenover het Werkhuis”. Teekening met O. I. inkt door (Postma). — H. 18, B. 17.

- 109 De Israelitische begraafplaats te Ouderkerk. Twee kapitale aquarellen door *J. Jelgerhuis Rz.* — H. 38, B. 48.
- 110 „*Afbeelding van het Hofje genaamd het gestigt de Eendragt, op den Overtoomschen Weg*”. Teekening met O. I. inkt, door *G. Lamberts*, 1816. — H. 22, B. 30.
- 111 „*Het Karthuyser Kerkhof van buyten aantesien, 1728*”. — „*Karthuyser Kerkhof dus van binnen 1728*”. — Twee teekeningen met O. I. inkt door (*J. Stellingwerf*). — H. 19, B. 18.
- 112 Het St. Anthonis Kerkhof met de Muidergracht (tegenover de Houtmarkt.) Bij den aanleg van het nieuwe plantsoen is een gedeelte van dit Kerkhof omgelegd tot kweektuin voor den Hortus, het overige bij gezegd Park getrokken. Aquarel door *G. Lamberts*, 1810. — H. 20, B. 31.
Belangrijke teekening als dokument van den vroegeren toestand.
- 113 Grafmonument voor den Geneesheer C. J. van Cooth, opgericht op het R. C. Kerkhof de Liefde, 1847. Teekening met O. I. inkt. — H. 27, B. 20.
- 114 „*t Gasthuys 1545*”, aan den Nieuwendijk tegenover de Vrouwesteeg. Met O. I. inkt door *J. Stellingwerf*. — H. 12, B. 20.
Het Lieve Vrouwe Gasthuis werd in 1580 opgeheven en de zieken, evenals die uit de andere gasthuizen, naar de tegenwoordige Gasthuisgebouwen (voorheen de Oude en Nieuwe Nonnen) overgebracht.
- 115 Het Buiten-Gasthuis te Amsterdam, van den Waterkant te zien. Fraaie teekening met zwart krijt en O. I. inkt door *H. G. ten Cate*, 1824. — H. 24, B. 31.
Aan de buitenmuur ziet men het beeld van Venus dat met de arm zich het gelaat bedekt. Waarschijnlijk een toespeling op den aard der in dit gasthuis voornamelijk behandelde kwalen. Onze vaderen waren sterk in dergelijke bon-mots in steen.
Zie het vignet, bladz. 11.

De Beurspoort bij de trappen. Door R. Vinkeles, 1774 (No. 148).

Verschillende Gebouwen.

- 116 Het oude Stadhuis op den Dam, met de Vogelsteeg, aangrenzende gebouwen en veel stoffage. Fraai geteekend met O. I. inkt door **W. Schellings**. — H. 30, B. 40.
- 117 „*Het Oude Stadhuis te Amsterdam met omgang op Kopper-Maandag*”. Vóór het Stadhuis ziet men het begin van een optocht, namelijk een trommelslager en een versierden os, voorts eenige toeschouwers. Geestige schets met de rietpen, met roet gewasschen door **Rembrandt**. — H. 12, B. 17.
- 118 Brand van het oude Stadhuis, 7 Juli 1652. Hoogst belangrijke afbeelding, waarschijnlijk tijdens den ramp geteekend en later door den meester voor een schilderij gebruikt. Het gebouw is nog geheel in wezen, de vlammen slaan aan alle zijden uit, terwijl veel volk een deel der papieren tracht te redden. Fraai met roet gewasschen door **J. Saenredam**. — H. 50, B. 39.
- 119 De tien metalen beelden uit de XVe eeuw, verschillende vorsten en vorstinnen uit dat tijdvak voorstellende, voorheen een sieraad van het

oude Stadhuis waar zij in de vierschaar stonden, nu in het tegenwoordige Stadhuis. Zeer fraai en breed geteekend met zwart en wit krijt op grijs papier door *Professor Aug. Allebé*. — Ieder H. 41, B. 25.
Hierbij een lithographie door *Allebé* waarop dezelfde beelden.

- 120 „*Het huisje gestaan hebbende naast het Oude Stadguis.... Door R. Roghman*”. Teekening met zwart krijt, met roet en O. I. gewasschen, omstreeks 1640 — H. 28, B. 18.

- 121 Het nieuwe Stadhuis (nu Paleis), met een gedeelte van de Waag en de Nieuwe Kerk; links de Paleisstraat. Met veel en fraai geschilderde stoflage op den Dam. Belangrijk schilderstuk, op doek, door **Job Berkeheide**, omstreeks 1665. Gesigneerd. — Hoog 76, breed 94 centimeter.

Dit fraaie schilderij is hoogst waarschijnlijk geschilderd onmiddellijk na de voltooiing van het gebouw. Het beeldwerk in den geveltrommel is nog geheel wit, ook het geheele gebouw is niet zoo donker van kleur als tegenwoordig. Van het balkon is hier natuurlijk nog niets te zien, als zijnde eerst in het begin dezer eeuw aangebracht.

- 122 Afbeelding der bronzen beelden ter versiering van den voor- en achtergevel van het Stadhuis (Paleis). Fraai geteekend met O. I. inkt door (*J. Goeree ?*). — H. 17, B. 13.

Met opgave van het gewicht, enz.

- 123 Afbeelding van den zilveren lepel door den Magistraat vereerd aan de burgers die de wacht gehad hadden op het Stadhuis bij de inwijding, 29 Juli 1655. Met O. I. inkt door *G. Lamberts*. — H. 12, B. 22.

- 124 Afbeelding van den zilveren troffel, waarmeê Jacob de Graeff den eersten steen van het Stadhuis heeft gelegd, 28 Oct. 1648. De beide zijden. „*Nageteekend en mij (Lamberts) vereerd door den Heere D. D. Buchler 1849.*” Met O. I. inkt. — H. 33, B. 27.

Hierbij de houtgravure naar deze teekening vervaardigd.

- 125 *D' Stats Stallinge bij de oude Heijlige Wegh Poort.*” Teekening met O. I. inkt door *J. Stellingwerff*. — H. 14, B. 21.

- 126 „*De Stads Steenhouwerij op de Leydsche Gragt, gaande na de Heiligewegs Poort.*” Fraai met roet gewasschen door **A. Rademaker**, omstreeks 1680. — H. 14, B. 21.

Deze steenhouwerij werd in 1648 opgericht, hoek Leidsche Gracht en Heerengracht, voornamelijk ten behoeve van het Nieuwe Stadhuis. Kortens tijd na de voltooiing van dat gebouw werd zij weder gesloopt.

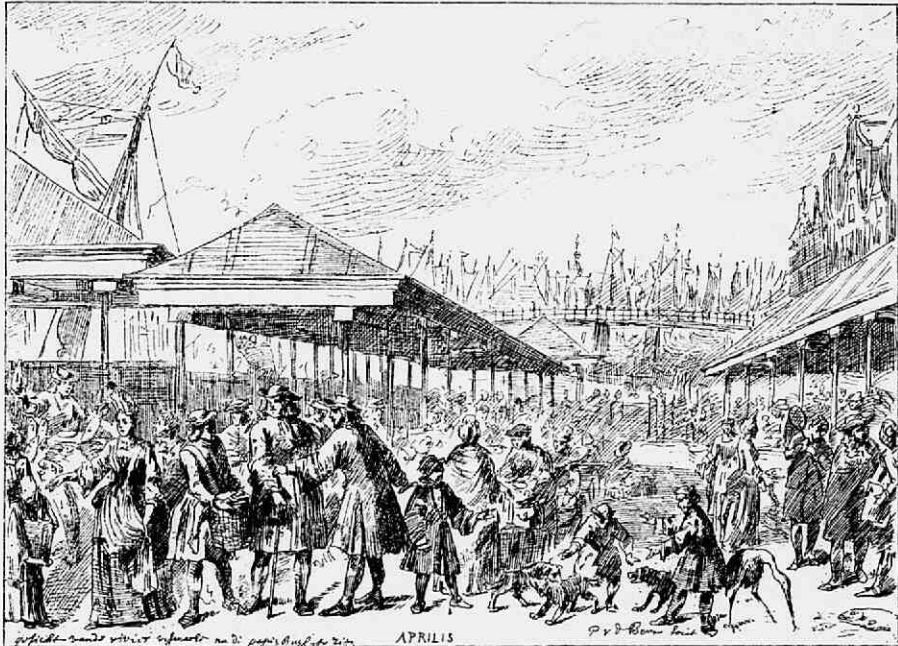
- 127 „*Klokgieterij te Amsterdam.*” Fraai met bister gewasschen en met wit gehoogd door **G. van den Eeckhout**, omstreeks 1660. — H. 14, B. 21.

Dit gebouw, waar ook geschat gegoten werd, stond op de Keizersgracht bij de Leidschegracht. De beroemde *Hemony* goot hier zijn voortreffelijke klokken. In 1681 werd het gebouw verkocht. Op de Baangracht bij de Karthuizerstraat stond ook een Klokkengieterij.

- 128 Gezicht op de Kanongieterij en op het Leprozenhuis, met de nabij gelegen Houtgracht. In 't verschiet, de Israëlitische Vleeschhal en de Plantage. Fraai geschilderd op paneel door **P. G. Westenberg**, omstreeks 1825. — H. 29, B. 35.
- 129 „*De Doelen in de Doele Straat naar de Colveniers Burgwal.*” Het gebouw heeft hier nog zijn ouden gevel en een mooi poortje dat in het begin dezer eeuw bij de voorlaatste verbouwing weggebroken is. Fraai geteekend met O. I. inkt door *R. Vinkeles*, 1769. — H. 26, B. 30.
- 130 „*Zeeburg, afgebrooken A°. 1669.*” Fraai met de pen en met O. I. inkt geteekend door **R. Nooms** genaamd **Zeeman**. — H. 11, B. 21.
Deze versterking was in 1649 gebouwd tot beveiliging van de nieuwe vaart buitendijks van de St. Anthonispoort tot het IJ gegraven. Na het afbreken verrees er in 1675, door de zorg der Regenten van het O. Z. Huiszittenhuis, de bekende herberg die denzelfden naam draagt.
- 131 „*De Poort van het Rasphuis op de Heilige Weg, zooals daar later de Beelden die daarboven gelijk ook die op de Binnenpoort, met een houten kast betimmerd zijn geworden.*” enz. Teekening met sepia en O. I. inkt door (*Postma*). — H. 13, B. 9.
- 132 „*Het Verbeterhuis van achteren.*” Fraai met kleuren geteekend door *P. G. Westenberg*, 1811. — H. 19, B. 25.
- 133 Het Verbeterhuis van achteren. Teekening in zwart krijt door *J. van Hall* (na 1800). — H. 20, B. 33.
- 134 Het Athenaeum Illustre, voormaals Agnieten Klooster, op den Fluweelen Burgwal. Teekening door *J. Jelgerhuis Rz.* — H. 43, B. 35.
Gaat uit in lithographie door denzelfden meester.
- 135 De gehoorzaal van het Athenaeum, tijdens een voordracht, of verdediging van stellingen. Fraaie teekening in kleuren door *P. van den Berge* (omstreeks 1700). — H. 27, B. 39.
De plechtigheid gelijkt geheel op die eener promotie tot de doctorale waardigheid, maar het Athenaeum had geen jus promovendi.
- 136 De ingang van het Theatrum Anatomicum. (Waaggebouw op de Nieuwmarkt). Vignet met de pen. — H. 10, B. 7.
- 137 De Teeken-Academie, boven de Leidschepoort, bij avondlicht, terwijl er naar het naakt model geteekend wordt. Geestige schets met zwart en wit krijt op blauw papier. — H. 22, B. 32.
Vinkeles heeft later een dergelijk tafreel, maar meer gestoffeerd in plaat gebracht. Ook deze teekening kan van hem zijn.
- 138 Embleem van den Schouwburg: de Bijenkorf, met Vondels distichon „*De bijen storten hier het eelste dat zij lezen.*” Fraai geteekend vignet, met de pen en O. I. inkt, door *R. Vinkeles*. — H. 7, B. 7.
Met de gravure naar deze teekening.

- 139 „*Afbeelding van de Fransche Schouwburg op den Overtoomschen Weg, toen dat gebouw genaamd het Fort de Ezendragt*”. Teekening met O. I. inkt door *G. Lamberts*, na eene afbeelding van 1754. — H. 22, B. 30.
- 140 „*Het nieuwe Doolhof te Amsterdam Ao. 1664*”. Teekening met de pen en in O. I. inkt gewasschen door **R. Nooms** genaamd **Zeeman**. — H. 15, B. 21.
Zie over de Amsterdamsche Doolhoven, D. C. Meyer Jr., in Oud-Holland, te jaargang, bladz. 30 - 36 en 119 - 135 en Mr. de Roever, in jaargang VI, bl. 103. Er waren er meerdere, de meest bekende op de Looiersgracht; die van David Lingelbach op de Rozengracht, en eindelijk een aan den Amstel.
- 141 De Doolhof op de Looiersgracht. „*Afbeelding van het 1e deel van het inwendig gedeelte van het Doolhof te Amsterdam*”. — Idem, 2e gedeelte. — Twee teekeningen in waterverf door *G. Postma*, 1838. — H. 27, B. 37.
Afbbeelding der beelden, groepen, wapens enz. in den Doolhof tentoongesteld, o. a. de reus Goliath, die nu in 's Rijks Museum prijkt.
- 142 „*Corvers-huysje gestaan hebben(de) tusschen de Anthonies dyck en Rapenburger gragt*”. Teekening met O. I. inkt door *J. Stellingwerf*. — H. 12, B. 20.
- 143 „*De Beurs te Amsterdam voor deszelfs vertimmering, 1638*”, (lees voltimmering). Het gebouw van binnen. Fraai geteekend met de pen en O. I. inkt door **Job Berkheyde**. — H. 22, B. 18.
Deze Beurs werd gebouwd door Hendrik de Keyzer aan 't eind van het Rokin, 1608-13.
- 144 De Oude Beurs: voorgevel en ingang. Aquarel door *H. G. ten Cate*, 1824. — H. 28, B. 28.
- 145 De Oude Beurs op het Rokin, tijdens de afbraak, November 1836. Sepia en O. I. inkt. — H. 14, B. 14.
- 146 „*De ruïne van de Beurs van Amsterdam na de natuur getekend uit het achterhuis van den heer Froger op den eersten en tweeden Maart 1837*”. De Beurs tijdens de afbraak. Zeer uitvoerige aquarel door *K. Karsen*. — H. 22, B. 27.
- 147 „*Schets van de ruïne der Amsterdamsche Beurs zooals hij zich bevond op den 1ste en 2de Maart 1837*”. Teekening met O. I. inkt en sepia door *K. Karsen*. — H. 20, B. 27.
- 148 „*De Beurspoort bij de trappen, van binnen, naar den Vijgendam te zien, 1774*”. Zeer fraaie en uitvoerige aquarel door *R. Vinkeles*. — H. 18, B. 21.
Zie het vignet, bladzijde 15.
- 149 De Korenbeurs op het Damrak bij de Oudenbrug, voor ongeveer acht jaar afgebroken. Schilderij in olieverf, op doek, door (**H. P. Schouten**), omstreeks 1780. — Hoog 40, breed 84 centimeter.
Aardig souvenir aan deze Beurs, voornamelijk voor hen die haar zooveele jaren bezocht hebben.

- 150 Het Korenmeeters-Huis op de Nieuwezijds-Kolk, gebouwd 1558, van den grond af hertimmerd in 1620. Met O. I. inkt door *H. P. Schouten* (del.) en *G. Lamberts* (term. 1818). — H. 17, B. 24.
- 151 Het Landsmagazijn met zijn omgeving. Teekening met O. I. inkt door *H. de Winter*. — H. 21, B. 28.
- 152 „*'s Lands Dok te Amsterdam*”. Fraai met de pen geteekend en met roet opgewasschen door *J. de Bray*, 1666. — H. 8, B. 15.
- 153 „*Oostindische oude werf*.” Teekening met O. I. inkt door *J. Stellingwerf*. — H. 12, B. 20.
- 154 „*Ruïne van het O. I. Compagnie Huis te Amsterdam*”, ingestort 14 April, 1822. Zeer gedetailleerd gezicht op de bouwvallen. Aquarel door *J. van Leeuwen*, (1822). — H. 39, B. 60.
- 155 „*De Poort van het gewezene W. I. Huis van binnen. Afgebroken in 1817*”. (West-Indisch Huis). Aquarel door *G. Lamberts*. — H. 16, B. 13.
- 156 Het Entre-pôt dok, met de houten afsluitbrug. Sepiateekening door *H. G. ten Cate*, 1831. — H. 27, B. 46.
- 157 Het Entre-pôt dok van de tegenovergestelde, dus Heerengracht zijde. Sepiateekening door *H. G. ten Cate*. — H. 27, B. 46.
- 158 „*De Brouwerij 't Roothart op de Princegracht bij de Rheestraat*”. Gezicht op de gracht en het aan het water staande *Roode Hert* (op de wijze van den *Haan* op de Geldersche Kade, voor weinig jaren weggenomen). Aquarel door *G. Lamberts*, 1817. — H. 20, B. 28.
Deze brouwerij, tegenover de Lauriergracht gelegen, was een van de dertien die in de 2e helft der 18e eeuw, van een voorheen veel grooter aantal nog overig waren. Wagenaar noemt ze op: Deel II, 478.
- 159 De Brouwerij „*De Star*”, op de Brouwersgracht. A°. 1652. Tevens gezicht op de nog schaars bebouwde gracht. Sepia-teekening door *A. Rademaker*, omstreeks 1690. — H. 14, B. 21.
„*De Star*” was een van de vele bierbrouwerijen waarnaar in de 17e eeuw de gracht genoemd is. Men vond er ook „*De Dubbele Arend*,” „*De Burgt*,” enz.
- 160 „*Gezicht van de gewezene brouwerij Het Klaverblad op den hoek van het Cingel en Brouwersgracht, een gedeelte van de Vischmarkt en Haarlemmerluis*.” Potloodteekening, omstreeks 1800. — H. 34, B. 19.
- 161 „*Verwerij gestaan hebbende op de hoek van de Binnen Amstel en Kerkstraat... van de Magere brug afkoomende aan de linkerhand over de Stads Roermakerij*.” Teekening met O. I. inkt door *J. Stellingwerf*. — H. 12, B. 20.
- 162 „*De fabricy de Rijzende Son. Opgedragen aan den heer Fredrik Berewoud door zijn Ed: dw: dienaar A. K. Doef*.” Gezicht op deze Vernis-stokerij en olie-kokerij. Met aardige stoffage. Schilderij in olieverf, op doek gesigneerd **G. van Rooyen**, 1794 — Hoog 53, breed 111 centimeter.
- 163 „*Het nieuwe Gaslichtcabriek van de Leidsche poort kant te zien*.” Teekening met sepia en O. I. inkt door (*J. Postma*). — H. 19, B. 25.

Rivierschmarkt naar de Papenbrug te zien. Door P. van den Berge. (No. 179).

Markten en Pleinen.

- 164 Gezicht op den Dam met Stadhuis (Paleis), Nieuwe Kerk en Waag. „Na het leven getekend 1765, opgemaakt 1775”. Fraai, met O. I. inkt door *R. Vinckles*. — H. 18, B. 27.
- 165 Gezicht op het zuidwestelijk gedeelte van den Dam in de onmiddellijke omgeving van de Waag. Fraaie teekening met O. I. inkt door *R. Vinckles*, omstreeks 1780. — H. 18, B. 21.
- 166 Gezicht op den Dam, ziende naar Stadhuis (Paleis), Waag en Nieuwendijk. Met veel stoffage. Fraaie teekening met dekverf door *J. Smies*, 1792. — H. 31, B. 39.
- 167 *Gesicht van de zeevismarkt en afslag, na het Stathuys en Waagh te zien*”. De plaats waar nu de Beurs staat. Met aardige stoffage. Aquarel door *P. van den Berge*, omstreeks 1690. — H. 25, B. 33.

Pieter van den Berge heeft op het eind der 17e eeuw een serie der twaalf maanden getekend, waarvoor hij evenzoo vele gezichten in Amsterdam koos. Hij schijnt ze te hebben willen uitgeven, immers sommige teekeningen zijn met ruiten beteekend om ze te verkleinen. De platen zijn mij evenwel nooit voorgekomen. Bovenbeschreven teekening is »*Martius*» uit de serie.

Zie het vignet op den omslag van dezen catalogus.

- 168 Gezicht op den Vijgendam, met de schilderachtige huizen en „Vischpoort”, in 1847 voor amotie verkocht. Aquarel door *E. P. van Bommel*, 1847. — H. 37, B. 43.

Hierbij het oorspronkelijke verkoop-billet dier zes huizen, en van nog 32 andere perceelen, met de prijzen. Voorts een en ander over den „Middeldam”, waarop die huizen stonden, naar aanleiding der amotie opgesteld door G. Lamberts.

- 169 De Nieuwmarkt met de St. Antonie's Waag. Teekening in kleuren door *H. P. Schouten*, omstreeks 1770. — H. 11, B. 10.

- 170 De Kermis op de Botermarkt, met veel stoffage. Schets met spijkerinkt, opgewassen met O. I. inkt door *J. Jelgerhuis Rz.*, omstreeks 1820. — H. 20, B. 29.

- 171 Het Kaasplein (nu Thorbecke-Plein), bij avond, gedurende de kermis. Aardig gestoffeerd met kramen, spellen en kermisgangers. Teekening met O. I. inkt door *P. L. Dubourcq*, 1834. — H. 26, B. 32.

- 172 „*Gesicht van de groote hal*”, van binnen, met levendig verkeer. Geestige aquarel door *P. van den Berge*, omstreeks 1690. — H. 25, B. 33.

De Groote Vleeschhal, in de Nes, eertijds Kapel van het St. Pieters Gasthuis, werd in Augustus 1582 met 48 vleeschbanken tot Hal ingericht. Tot dien tijd was de Hal in de Waagsteeg over 't oude Stadhuis. Het gebouw dient nu tot Stadsdrukkerij.

De maand Februari van het stel maanden vermeld bij No. 167.

- 173 „*Gesicht van de rivier vismarkt na de papenbrugh te zien*”. Met veel stoffage. Geestige aquarel door *P. van den Berge*, omstreeks 1690. — H. 25, B. 33.

„*Aprilis*” van de serie der twaalf maanden. Zie No. 167. Het vignet komt voor op bladz. 20.

- 174 „*Gesicht van de ossemarkt*”, op marktdag. Aquarel door *P. van den Berge*, omstreeks 1690. — H. 25, B. 33.

De maand November uit de serie der 12 maanden, zie No. 167.

- 175 „*Gesicht van de groenmarkt omtrent de brouwerij 't rode hart*.” Met veel stoffage en marktverkeer. Aquarel door *P. van den Berge*, omstr. 1690. — H. 25, B. 33.

„*Junius*” van het stel maanden, zie No. 167.

De Groenmarkt bevond zich toen, gelijk nu, op de Prinsengracht. De Brouwerij *Het Rooide Hart* bestond nog in Lamberts' tijd (1817). Zie No. 158.

- 176 „*'t Gezicht van de appelmarkt*”, met levendig marktverkeer. Geestige aquarel door *P. van den Berge*, omstreeks 1690. — H. 25, B. 33.

„*September*” van de serie der maanden. Zie No. 167.

De oudste Appelmarkt was aan de West-zijde van den O. Z. Voorburgwal bij 't Spui, later N. Z. Voorburgwal over het Postkantoor, en in 1616 verplaatst aan de Oostzijde van den Singel, tusschen Hey- en Raamsteeg, waar bovenstaand gezicht genomen is.

- 177 „t *Gesicht van de blommarkt na het Stathuys van achteren te zien.*” De nu gedempte N. Z. Voorburgwal, tijdens markttag. Aquarel door *P. van den Berge*, omstreeks 1690. — H. 25, B. 33.
»*Mainus*” van de serie der 12 maanden. Zie No. 167.
- 178 De Heerenmarkt met het Gebouw van Weldadigheid of „Nieuwe Soeploots.” Teekening met sepia en O. I. inkt door (*G. Postma*). — H. 18, B. 24.
Hierbij een merkwaardig rapport der Directie ter uitdeeling van spijs, waaruit blijkt dat in het ongunstig jaar 1800 voor dat doel toch nog *f* 56,443.— ontvangen werd.
- 179 Het Kattenburger plein, bij avond, des Zaterdag, met marktuitstalling. Teekening met O. I. inkt, omstreeks 1840. — H. 32, B. 43.
- 180 De Steenen Roeland, een beeld dat in de Middeleeuwen op marktpleinen werd aangebracht. Het Amsterdamsche stond op den N. Z. Voorburgwal tegenover de Kolk, waar voorheen beestenmarkt gehouden werd; het werd 4 Jan. 1774 in den morgenstond door stads werklieden weggenomen. Teekening met zwart krijt, met de ware afmeting. — H. 40, B. 25.

Hierbij een kleine gravure door *C. Philips Jbz.*

Keizersgracht met den ouden Schouwburg. Door J. de Beyer. (No. 206).

Gezichten in de Stad.

- 181 Amsterdam in vogelvlucht gezien. Zes zeer uitvoerige sepia-teekeningen door *A. Wijnantz*, 1846, de origineele voor de prenten bij de Firma *Franz Buffa & Zonen* uitgegeven (1846). — H. 28, B. 44.

Ut de fransche aantekeningen, b. v. *il faut mettre beaucoup de figures et de voitures sur cette place (Dam) qui est très animée*, en *la pierre est chez Jeannin*, schijnt te blijken dat de prenten in Parijs vervaardigd zijn.

- I. De Dam, ziende naar het Kommandantshuis, tot aan het IJ.
- II. Binnen-Amstel en Reguliersbreestraat, gezien van de voormalige Muntsluis.
- III. Gezicht over het westelijk deel van Amsterdam, genomen van de Zuiderkerk.
- IV. Gezicht over het zuidelijk deel, van hetzelfde standpunt gezien.
- V. Gezicht over het noordelijk deel.
- VI. Gezicht over het oostelijk deel.

- 182 „*De Oude Buiten Amstel getekent 1650 van de Stads wal bij de Jagthaven heden de Blaubrug*”. Zeer fraaie tekening met zwart krijt en O. I. inkt door **Anthony Waterloo**. — H. 19, B. 65.

Zeer belangrijk dokument voor de kennis der topographie. In het midden der 17e eeuw was de Blauwbrug de uiterste over den Amstel. Van de brug is evenwel op de tekening niets te zien, wel van een paalwerk tot afsluiting van den Amstel, met den „boom”.

- 183 *Gezicht op de stad Amsterdam van de Schans bij de Muyderpoort, ziende op het Stads nieuwe Werkhuis, het Luthersche Diaconie Huis, het geveeze O. Z. Huiszittenhuis.... en den tuin van het Badhuis*”. Aquareel door *G. Lamberts*, 1816. — H. 19, B. 25.

- 184 „*Gesicht in de Plantagie*”. Fraaie en magistrale schets door *J. Cats*, omstreeks 1790. — H. 29, B. 41.
- 185 „*Op Oostenburg*”. Gezicht bij winter. Aquarel door *H. G. ten Cate*, omstreeks 1835. — H. 17, B. 22.
- 186 „*t Rijsenhooft in Amsteldam*”. XVIIe eeuw. Met O. I. inkt door *J. Stellingwerff*. — H. 12, B. 20.
 Het bolwerk Rijsenhooft lag ter plaatse waar men nu de Kattenburgerbrug vindt.
- 187 „*Houttuin op de hoek van Rapenburg daar nu het Westindiesch Pakhuys is.*” XVIIe eeuw. Met O. I. inkt door *J. Stellingwerff*. — H. 12, B. 20.
- 188 „*Scheeps Timmerwerf en Houttuynen daar nu Uylenburg is over de Oudeschans en de Hoek van de Montalbaans Tooren*” XVIIe eeuw. Teekening met O. I. inkt door *J. Stellingwerff*. — H. 12, B. 20.
- 189 „*Op Marken.*” Gezicht op de aan het water uitkomende achtergevels. Aquarel door *J. H. Knoop*, omstreeks 1800. — H. 38, B. 25.
- 190 Gezicht aan den Buitenkant tusschen de Kraansbrug en den Schreiershoek. Teekening met zwart krijt en O. I. inkt door **Anthonie Beerestraten**, omstreeks 1650. — H. 19, B. 28.
 Zeer fraaie en belangrijke teekening.
- 191 Gezicht langs den Binnenkant, ziende op de Kraansluis. Aquarel door *G. Lamberts*. — H. 19, B. 19.
- 192 „*De Colveniers Doelen van agteren met de daaraan belendende woonhuizen nyt de Doele Straat. 1767 in Junij. C. P. Jz.*” Gezicht, genomen van de voormalige Doodkistenmakersgracht, ziende van het Rondeel tot op den toren Swycht Utrecht. Uitvoerig met O. I. inkt door *C. Pronk*. — H. 20, B. 35.
- 193 Gezicht op de Doelensluis, ziende naar den Munttoren. Uitvoerig geteekend met potlood door *J. Cats*, omstreeks 1790. — H. 32, B. 42.
 Hierop vindt men ook de „*Engelsche huizen*,” wier achtergevels aan het water uitkwamen en wier voorgevels op het Schapenplein stonden. Hun naam ontleenden zij aan het feit dat een Engelschman ze gebouwd had. Ook hadden zij aan de Engelsche gemeente toebehoord.
- 194 Gezicht op den Doelen, ziende naar den Munttoren. Teekening met O. I. inkt, 18^e eeuw. — H. 14, B. 18.
- 195 „*Osjesluis en Kalverstraat.*” Teekening met de pen. — H. 16, B. 18.
- 196 Gezicht langs den Nieuwezijds Voorburgwal, ziende naar het postkantoor (het oude), naar de Nieuwe Kerk en een gedeelte van den achtergevel van het Paleis. Fraai geteekend met O. I. inkt door *R. Vinkeles*. — H. 18, B. 27.
 Met aantekening van den meester: „*Dit is getekend omtrent de Huyszittensteeg 1764 en opgemaakt 1774.*”

- 197 Aan de Spiegelgracht. Teekening met O. I. inkt door *G. Lamberts*, omstreeks 1820. — H. 11, B. 16 cent.
- 198 Gezicht op de Leidsche Gracht hoek Keizersgracht. Fraaie aquarel door *H. Numan*, 2e helft der vorige eeuw. — H. 20, B. 26.
- 199 „Een brok muur met de stal van de verzakte Huyzen van de Leydse straat en het Lyzenpleyn (sic!) geteekent int jaar 1807”. Aquarel door *J. H. Knoop*. — H. 27, B. 29.
 Het jaartal is ten onrechte van 1808 in 1807 veranderd. Deze verzakking van een geheel blok huizen geschiedde op den avond van 22 Febr. 1808.
- 200 „Een brok muur met de stal van de verzakten Huyzen van de Leydenstraat en het pleyn, 1808”. Aquarel door *J. H. Knoop*. — H. 27, B. 37.
- 201 „Een brok Muer van de afgebrooken huizen van de Leydenstraat en het Leyzenpleyn, 1808”. Aquarel door *J. H. Knoop*. — H. 41, B. 47.
- 202 „Overblijfsel van de ingestorte Huyzen op de Leidschestraat bij dat Plein”. Aquarel door *D. Kerkhoff*. — H. 16, B. 25.
 Hierbij een gedrukt bericht over dit ongeval.
- 203 „Aan de ingesakte Huyze op de Lydse straat” (1808). Teekening met O. I. inkt door *D. Kerkhoff*. — H. 26, B. 20.
- 204 „Het zoogenaande Roode dorp gelegen op de Schans bij Leidsche Poort, gezien van de Baangrachtzijde voor dezelfs slooping in 1845 om aldaar het gevangenhuis te plaatsen”. Potloodteekening door *J. Postma*. — H. 26, B. 31.
 De naam „Roode dorp” is ontleend aan een groep kleine huizen met roode daken die, met den molen op het bolwerk, een afzonderlijk buurtje vormden.
- 205 Gezicht op de Keizersgracht, onder andere op het huis dat nu nog in den gevel de spreuk draagt: „in 't derde vrede jaar” (= 1650). Het gezicht is genomen uit de Spiegelstraat. Zeer uitvoerig schilderij, op paneel, gesigneerd *J. T. Kompe 1744. (Jan ten Compe)*. — Hoog 35, breed 41 cent.
- 206 Gezicht langs de Keizersgracht bij de Runstraat, met den ingang van den ouden Schouwburg. Fraaie aquarel door *J. de Beijer*, omstreeks 1760. — H. 22, B. 35.
 Zie vignet, bladz. 23. Een dergelijke teekening van De Beijer, maar anders gestoffeerd, komt in Fouquet's Atlas voor. Hier ziet men naast den Schouwburg een waaijrwinkel.
- 207 Gezicht op de Keizersgracht met de Westerkerk en het voor ongeveer 35 jaar afgebroken waaggebouw. Teekening met O. I. inkt door *A. Wijnautz*, 1835. — H. 37, B. 38.
- 208 De Keizersgracht tegenover de Westermarkt, met de brug, recht tegenover de Waag. Uitvoerig met kleuren door *Hend. Keim ad vivum*, omstreeks 1775. — H. 32, B. 46.
 De hierop voorkomende brug is in het begin dezer eeuw ingezakt en daarop afgebroken. Eerdaags zal zij weêr herbouwd worden.

- 209 Gezicht op de Heerengracht tegenover de Warmoesgracht. Op den voorgrond, een fraai met snijwerk opgesierd jacht. Schilderij in olieverf, op doek, door **Ludolf Bakhuizen** 1690 (gesigneerd). — H. 45, B. 37 cent.
- 210 De Warmoesgracht, ziende naar de Heerengracht. Teekening met O. I. inkt door *G. Lamberts*, omstreeks 1815. — H. 19, B. 18.
- 211 „*Gezicht van de Leliegragt, ziende na de Jan Roodepoorts Tooren. Na 't Leeven geteekend door H. Keun 1770.*” Leliegracht hoek Heerengracht. Uitvoering aquarel. — H. 30, B. 38.
- 212 De Prinsengracht, ziende naar de Wester Kerk, komende van de Leidsche Gracht. Bij maanlicht. Teekening met O. I. inkt door (*A. Wijnants?*). — H. 21, B. 30.
- 213 Gezicht langs den Singel, ziende op de ruïne van de in 1822 afgebrande Luthersche Koepelkerk. Teekening in O. I. inkt door *P. G. Westenberg*. — H. 39, B. 56.
- 214 „*De Oude Brug te zien van de zijde naar het IJ*”. Teekening met O. I. inkt door (*Postma?*). — H. 19, B. 24.
 Hierop de winkelhuisjes die tot aan de slooping, bij het dempen van het Damrak, op de brug stonden.
- 215 „*'t Gesicht vant eij na de nieuwe brugh*”. Het Damrak, niet het IJ, bij winter, met levendig ijsvermaak. Geestige aquarel door *P. van den Berge*, omstreeks 1690. — H. 25, B. 33.
 De maand December uit de serie der Maanden, zie No. 167.
 Uit deze afbeelding blijkt dat toen nog veel groote zeevaarders, bij winter, in het Damrak werden opgelegd. Het was dan ook van ouds de haven.
- 216 „*Nieuwbrug platjes Beurs*”. Fraai met roet en O. I. inkt geteekend, omstreeks 1665. — H. 17, B. 16.
 „*Platjes-beurs*” heette een schippersbeurs waar zij die *plat-zak* waren zich lieten aanwerven voor de koopvaardij.
- 217 „*De winkelhuisjes bij de Nieuwe Stads Herberg, te zien van de Martelaarsgracht*”. Teekening met O. I. inkt door (*Postma?*). — H. 19, B. 26.
- 218 De oude Haarlemmersluis, met een gedeelte van den Haringpikkerstoren. Fraai in kleuren door *G. Lamberts*. — H. 20, B. 25.
- 219 Dezelfde sluis. Teekening met O. I. inkt door *G. Lamberts*. — H. 15, B. 19.
- 220 De verzakte huizen in de Wagedragersgang, Anjeliersstraat. Aquarel door *J. H. Knoop*, omstreeks 1800. — H. 32, B. 43.
- 221 „*Naar 't leven geteekent in de Angelierstraat in de Wagendragersgang*”. Geteekend naar aanleiding van het afbreken van meerdere verzakte percelen. Aquarel door *J. H. Knoop*. — H. 32, B. 43.

- 222 „*In de Angelierstraat.*” Aquarel door *J. H. Knoop*. — H. 32, B. 24.
J. H. Knoop zou men den schilder bij uitnemendheid der Amsterdamsche achterbuurten, ook der Amsterdamsche verzakkingen, kunnen noemen. Vooral in den Jordaan heeft hij veel geteekend. Hij werd in 1769 te Amsterdam geboren. Men herkent in zijn werk den invloed van zijn meester P. Barbiers Pz.
- 223 Gezicht op het Bikkers eiland, met de Eilands Kerk. Met O. I. inkt door *G. Lamberts*. — H. 11, B. 14.
- 224 „*Naar 't leven getekend op 't franzenpat in de troffelsgang.*” Naar aanleiding van aldaar verzakte huizen. Aquarel door *J. H. Knoop*. — H. 47, B. 38.
- 225 „*Een buurtje in een gang op 't France padt.*” Aquarel door *J. H. Knoop*. — H. 35, B. 42.
- 226 „*Op 't franzenpat.*” (Fransche pad). Aquarel door *J. H. Knoop*. — H. 27, B. 43.
- 227 „*Te Amsterdam.... 1814.*” Schilderachtig achterbuurtje, typisch maar bezwaarlijk te determineeren. Fraaie aquarel door *D. Kerkhoff*. — H. 38, B. 30.

IJ, Nieuwe Stads-Herberg en Haringpakkerstoren. Door J. van Leeuwen. (No. 289).

IJkant en onmiddelijke omgeving van de Stad.

- 228 „Afbeeldinge van alle. . . . de Schuttsluysen en Waterkeeringen, waarop certoond word de hoogtens der buytendeuren met en zonder de Noodplanken, en de buytengewoone Hoogte van het Water in de Jaaren 1717 en 1775 den 15 Nov. . . . ; als meede de Hoogte der Straaten aan den IJkant, de Hoogten van den Oovertoom en Slaaperdijk bij Spaarendam. Alles gereekent naar de hoogte van het Amsteldamsche Water Peil.” Serie van 27 teekeningen (met inbegrip van den titel) „gemeecten en aldus geteekent door J. Schilling, Geadm. en Stads Landmeeter, 1776”. In een album, half led. band. — Elk blad H. 19, B. 15.
- 229 De vergrooting der stad aan de oostzijde van het IJ, door aanplemping van de Waal voor Rapenburg, in 1641. Twee nauwkeurig geteekende kaarten, van twee verschillende ontwerpen, door den Stads-landmeeter *De Rys*, 1641. Met schaal. — Elk H. 26. B. 43.
Belangrijk. Door het voortdurend overstorten van zand, dat tot ballast aan de schepen gediend had, was het IJ hier ondiep geworden. Men vindt hierop ook de kraan die in het IJ stond, afgebeeld.
- 230 Het IJ voor het oostelijk deel der stad. Naar *L. Bakhuizen*. 1688, met O. I. inkt door *C. Pronk*. — H. 35, B. 46.

- 231 Het IJ voor Amsterdam. Wintergezicht, genomen op de stad, naar het Oosten en de Oosterkerk. Rechts het Bothuisje. Aquarel door *J. van Leeuwen*, omstreeks 1825. — H. 37, B. 51.
- 232 Gezicht nabij het Oosterdok, voorbij de sluis, ziende naar de stad. Aquarel door *J. van Leeuwen*. — H. 47, B. 61.
- 233 Het IJ, van Zeeburg naar Pampus te zien. Aquarel door *G. Lamberts*. — H. 17, B. 23.
- 234 Gezicht op Amsterdam, uit het IJ genomen. Teekening met potlood, een weinig met roet opgewasschen, door *Bonaventura Peters*, omstreeks 1650. — H. 9, B. 47.
- 235 „*De Nieuwenbrugsboom op het IJ voor Amsterdam*”. Teekening met potlood, XVIIIe eeuw. — H. 17, B. 26.
- 236 Het IJ, met den boom bij het Bothuisje. Aquarel door (*G. P. Westenberg*). — H. 20, B. 28.
- 237 Gezicht van het IJ op de stad, bij het Bothuisje. Aquarel door *G. Lamberts*. — H. 12, B. 14.
- 238 Het IJ voor Amsterdam, gezien van het Bothuisje, bij winter en door ijs gestremde vaart. Aquarel door *J. van Leeuwen*. — H. 41, B. 55.
- 239 Het IJ voor Amsterdam, bij winter en met ijsvermaak, ziende op den Haringpakkerstoren en Nieuwe Stadsherberg. Aquarel door *J. van Leeuwen*, 1828. — H. 38, B. 48.
Zie het vignet, blz. 28.
- 240 Het IJ, bij het Blauw hoofd. Met de afsluiting door paalwerk. Sepiateekening door *G. Hulzeboom*, omstreeks 1800. — H. 24, B. 28.
- 241 Het uiterste bolwerk aan de Westzijde, met het IJ. Aquarel door *G. Lamberts*, omstreeks 1815. — H. 21, B. 30.
- 242 Het IJ voor Amsterdam met een der uiterste bolwerken en een der houten accijnshuisjes in het water gebouwd. Wintergezicht. Aquarel door *J. van Leeuwen*. — H. 39, B. 52.
- 243 „*Amsterdam te zien van den Bickersboom, op het Bickers Eyland*”. Bij avond en maneschijn. Teekening door *F. J. Pfeiffer*, 1813. — H. 17, B. 24.
- 244 „*Aan den Zandhoek*.” Gezicht op den Bickersboom, den uitersten aan de westzijde van de stad. Sepiateekening door *G. Hulzeboom*, omstreeks 1800. — H. 20, B. 27.
- 245 „*Aan de Zandhoek*.” Teekening met O. I. inkt door *G. Lamberts*. — H. 22, B. 28.

Onmiddellijke Omgeving.

- 246 „Op de Schans bij de Haarlemmerpoort.” Sepiateekening door *G. Lamberts*, 1811. — H. 17, B. 21.
- 247 Gezicht op de wallen aan de westzijde van den molen *De Valk*. Met den Westertoren. Met O. I. inkt door *D. Verrijk*, omstr. 1775. — H. 19, B. 32.
- 248 „Aan het Schaapveld, buiten de Zaagpoort”. Een buurt met vele houtzaagmolens. Uitvoerig met kleuren door *H. G. ten Cate*, 1850. — H. 14, B. 20.
- 249 De Schans boven de Raampoort. Teekening met O. I. inkt, omstreeks 1800. — H. 20, B. 28.
- 250 „Den Overtoom, van de kant van Amsterceen, 1679.” Met de pen en O. I. inkt door *J. Stellingwerff*. — H. 13, B. 18.
- 251 De overhaal aan den Sloterweg. Bij maanlicht. Teekening met O. I. inkt, tweede helft der XVIIIe eeuw. — H. 23, B. 31.
- 252 „Gesicht van de Amstel na d. Amstel brugh”. Met veel ijsvermaak. Aardige aquarel door *P. van den Berge*, omstreeks 1690. — H. 25, B. 33.
De maand Januari. Zie No. 167.
- 253 „Amsterdam aan den Amstel 1762”. Gezicht genomen van de Utrechtsche zijde, naar de Hooge Sluis bij winter. Sepiateekening door *Paul van Liender*, 1762. — H. 25, B. 37.
- 254 „Gezicht op de Amstel in de strenge winter van 't jaar 1838. Men ziet aan de rechterhand een tent dewelke op het ijs geplaatst was, dienende voor een koffijhuis. En aan de linkerhand de glasblazerij aan de Utrechtsche zij”. Teekening met sepia en O. I. inkt door *J. Postma*. — H. 30, B. 38.
- 255 „Gezicht van de Hogen Dijk op Amsterdam”. Teekening met sepia en O. I. inkt door *C. Steffelaar*, 1831. — H. 36, B. 46.
- 256 Gezicht bij de Muiderpoort. Teekening met O. I. inkt door *Baars*, (omstreeks 1790). — H. 20, B. 28.

Het Klooster, Amstelveensche Weg. Door G. Lamberts. (No. 273).

Omstreken van Amsterdam.

- 257 De Volewijk of het Stads Galgeveld, met vele geëxecuteerden. Potloodteekening, door (*R. Vinkeles*, omstreeks 1780). — H. 17, B. 26.
- 258 „*De tijkens vant tolluijs over Sloterdijck gemaect int Jaar Ao. 1694*”. Zes origineele teekeningen, door den bouwmeester van dit Tolhuis vervaardigd. Drie bladen, elk H. 46, B. 37.
- 259 Buiksloot. Gezicht achter het dorp naar de Purmerender vaart te zien, na de overstroming den 5den Febr. 1825. Met O. I. inkt door *G. Lamberts*. — H. 22, B. 32.
- 260 Nieuwendam, aan de overzijde van het IJ. Met de pen en O. I. inkt door *G. van Battem* (XVIII eeuw). — H. 15, B. 23.
- 261 Nieuwen lam. Gezicht op de haven, Amsterdam in 't verschiet. Aquarel door *G. Lamberts*, omstreeks 1820. — H. 16, B. 26.
- 262 Ransdorp. De Kerk, met den stompen toren. Teekening met O. I. inkt door *J. Stellingwerff*, 1726. — H. 11, B. 17.
- 263 „*Het Tol-hek aan de Amsterdamse vaart*”, Haarlemmerweg. Aquarel door *H. Spilman*, omstreeks 1750. — H. 7, B. 18.

- 264 Sloterdijk met al zijn woningen, omstreken, den Haarlemmer straatweg, enz. Tien groote en twee nog grootere waterverfteekeningen uit de tweede helft der XVIIIe eeuw.
- 265 „*Inundatie van het Sloterdijker Meer, 29 Nov. 1831.*” Fraai geteekend met O. I. inkt door *H. G. ten Cate*. — H. 15, B. 21.
- 266 „*Gezicht op het fort hetwelk te halfweg Haarlem gestaan heeft. Door de Franschen gesticht en na de omwenteling weér afgebroken.*” Met sepia en O. I. inkt door *J. Postma*. — H. 33, B. 26.
Het fort was gebouwd in 1811.
- 267 De Boeren-Wetering buiten Amsterdam. Aquarel door *H. Keun* ad viv. Ao. 1773. — H. 20, B. 34.
- 268 Gezicht op de Boeren-Wetering, bij winter. Aquarel door *J. v. Leeuwen*, omstreeks 1825. — H. 41, B. 54.
- 269 „*t Begin van de weg aen den Overtoom na de drie baersjes.*” Aardige teekening door *H. P. Schouten*, omstreeks 1775. — H. 18, B. 29.
- 270 Aan den Overtoom. Uitvoering met O. I. inkt door *H. P. Schouten*, omstreeks 1780. — H. 18, B. 28.
- 271 „*Gezigt op de weg van het Dorp Amstelveen.*” Fraaie teekening met de pen en O. I. inkt door *Claes Jansz. Visscher*, omstr. 1640 — H. 15, B. 19.
- 272 „*Op de Amstelveensche Weg*”. De weg fraai met boomen beplant; met gezicht op een herberg. Met de pen en O. I. inkt door *Claes Janszoon Visscher*, omstreeks 1640. — H. 15, B. 19.
- 273 „*Afbeelding van het Klooster op de Amstelveensche Weg.*” Gezicht op het oude gebouw en den tuin. Aquarel door *G. Lamberts*, ad viv. 1815. — H. 22, B. 26.
Zie het vignet, bladzijde 31.
- 274 „*Op de Slooterweg naar 't Dorp te zien*”. Fraai met de pen en O. I. inkt door *Claes Janszoon Visscher*, omstreeks 1640. — H. 15, B. 19.
- 275 Sloten, omstreeks 1700. Met O. I. inkt door *J. Stellingwerff*. — H. 13, B. 18.
- 276 „*De Herberg het Molentje aan den Amstel*”. Teekening met de pen, opgewasschen met O. I. inkt door *Abr. Rademaker*, omstreeks 1690. — H. 17, B. 30.
- 277 „*Het dorp Ouderkerk aan de Westzijde*”. Gezicht op de Kerk, de rivier en de ophaalbrug. Fraai geteekend met de pen en O. I. inkt door *Claes Jansz. Visscher*, omstreeks 1640. — H. 15, B. 19.
- 278 „*Aan den afloop van den Hogendijk*”. Gezicht buiten de Muiderpoort. Met O. I. inkt door *D. Kerkhoff*, omstreeks 1800. — H. 26, B. 34.

- 279 „*Oetewael*”, Houtewael ook Oetewael genoemd, was een gehucht waarvan de Oetewalerweg nog de heugenis bewaart. Gezicht op eene boerderij en op den weg. Met de pen geteekend en gedeeltelijk geaquarelleerd door **Rembrandt**. — H. 15, B. 21.

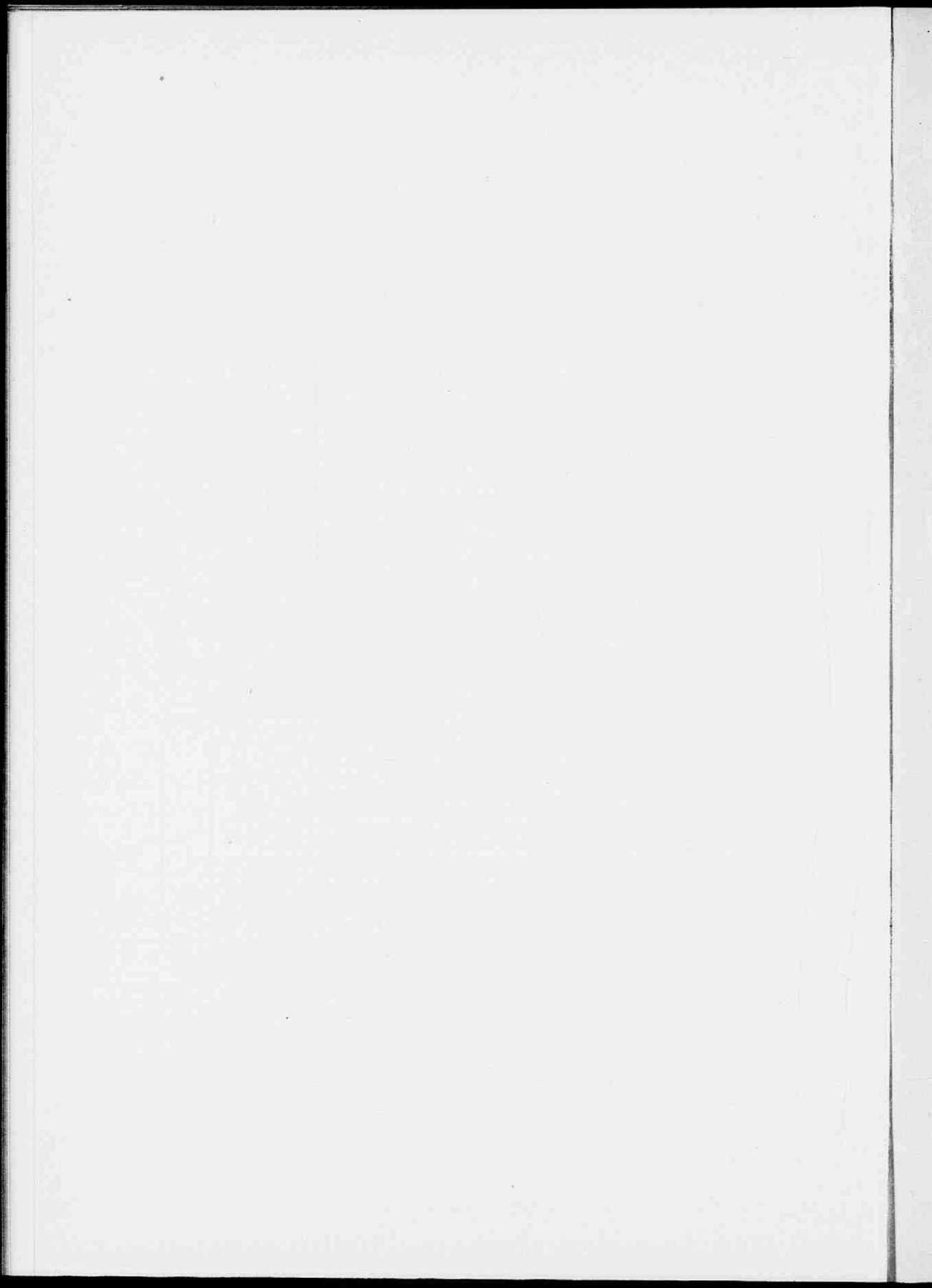
Fraaie teekening uit het Kabinet van een beroemd kenner en liefhebber te Londen.

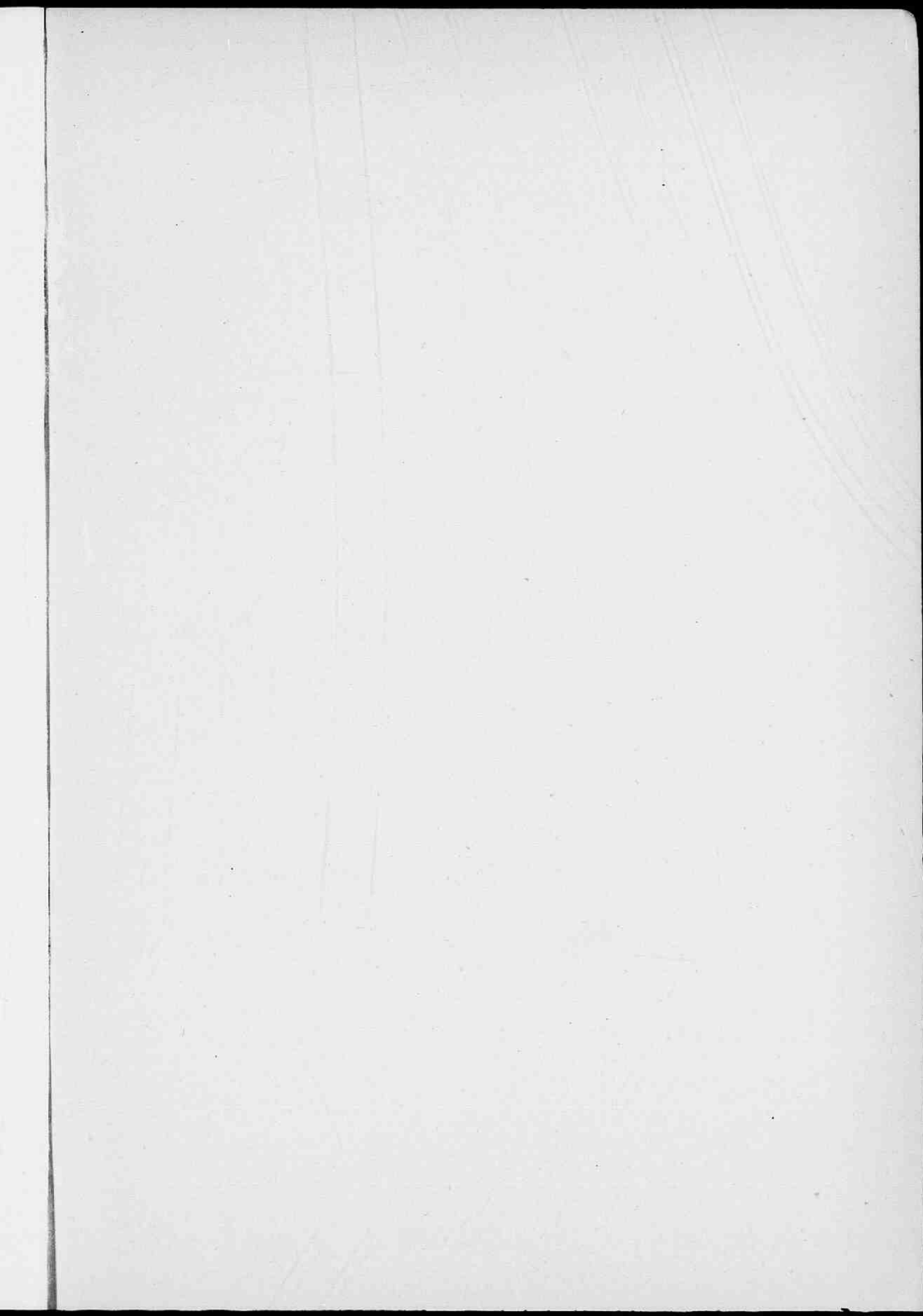
- 280 „*De Zwitsersche Brug op de Hofstede Welna, aan den Amsteldijk, behoorende aan den Heer François Briquet*”. Krijlteekening door *J. C. Mertens* ad vivum 1812. — H. 32, B. 39.

- 281 „*Gezigt van de hofstede Frankendaal in de Diemermeer, ziende van het Tolhek*”. Aquarel door *G. Lamberts*, 1817. — H. 20, B. 28.

- 282 Het Slot te Muiden, vóór de restauratie. Teekening met O. I. inkt door *J. de Rijck*. — H. 22, B. 30.

Belangrijke teekening voor de kennis van den toestand van het slot in het begin dezer eeuw.

Typ. AMST. BOEK- EN STEENDRUKKERIJ.
v/h. ELLERMAN, HARMS & Co.